

140
1965

ՀԱՅԿԵՆՎԱԾ
ՆՈՒՅՆՈՒԹՅԱՆ

Հ Ա Մ Ե Ն Ա

5
1965

ვატენდება,—
 მზიანი ცა
 დროშასაგით დაირწყება,
 ტაფობებში თბილი შუქი
 ჩაგუბდება ტბასავით,
 გახურდება დედამიწა
 და სივრცეში დაიწყება
 სხივთა სკდომბა,
 ტკაცა-ტკუცი,
 ტკარცალი და ტკაცანი.

მაისია, მაისი!—
 ღულუნებენ ბაღები,
 ასეთ მზეში გაზრდილი
 ვარდი აღარ დაზრება!..
 ტალღებივით ირწყევინ
 დიდი ბაირაღები,
 სიმღერებით ჩაიარეს
 მოზეიმე რაუმებმა.

მზეს—ვხედავდით...
 ახლა—ხელით
 ვეხებით და ვეფერებით,—
 ჩვენს გულებზე
 უფრო ცხელი
 არ ყოფილა მზე!
 ვარსკვლავებში აცამაღლდა
 და, ოცნებას გაუსწორო რა,
 მზესაც მხარი გაუსწორა
 დედამიწის ძემ!

მაისია, მაისი,—
 თამაშობენ ფერები,
 მიწის გასასარებლად
 მზე არაფერს არ ზოვავს,
 კარი ფართოდ გააღე,
 ჩვენს დიდი გაისო—
 ხმამაღალი სიმღერებით
 მოღის ახალგაზრობა!

ვაჟა, საბჭოთა ალაშინა კოსმოსში შეაბიჯა!

ა. ა. ლომონოსი

გ. ი. ბაილივიჩი

საბჭოთა ადამიანებმა ახალი თვალსაჩინო წარმატება მოიპოვეს კოსმოსის კვლევასა და ათვისებაში.

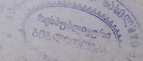
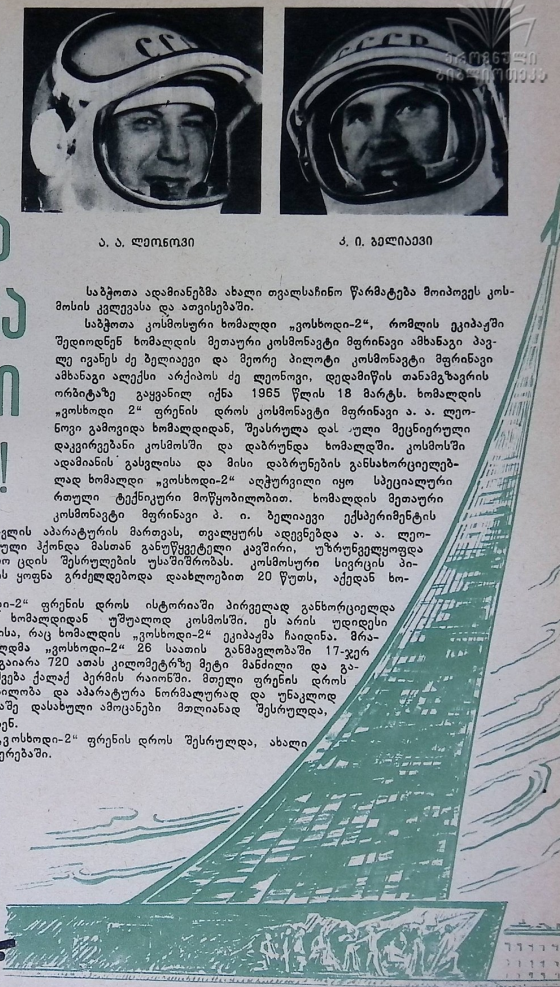
საბჭოთა კოსმოსური ხომალდი „ვოსხოდი-2“, რომლის ეკიპაჟში შედიოდნენ ხომალდის მეთაური კოსმონავტი მფრინავი ამხანავი პავლე ივანეს ძე ბელიაიევი და მეორე პილოტი კოსმონავტი მფრინავი ამხანავი ალექსი არქიპის ძე ლეონოვი, დედამიწის თანამგზავრის ორბიტაზე გაყვანილ იქნა 1965 წლის 18 მარტს. ხომალდის „ვოსხოდი 2“ ფრენის დროს კოსმონავტი მფრინავი ა. ა. ლეონოვი გამოვიდა ხომალდიდან, შესრულა დასრული მეცნიერული დაკვირვებანი კოსმოსში და დაბრუნდა ხომალდში. კოსმოსში ადამიანის გასვლისა და მისი დაბრუნების განახორციელებლად ხომალდი „ვოსხოდი-2“ აღჭურვილი იყო სპეციალური რთული ტექნიკური მოწყობილობით. ხომალდის მეთაური კოსმონავტი მფრინავი გ. ი. ბელიაიევი ექსპერიმენტის

დროს ახორციელებდა კოსმოსში გასვლის აპარატურის მართვას, თვალყურს ადევნებდა ა. ა. ლეონოვის მდგომარეობას და დამყარებულ ჰქონდა მასთან განუწყვეტელი კავშირი, უზრუნველყოფდა კოსმოსში სივრცეში ამ უმაგალითო ცდის შესრულების უსაშიშრობას. კოსმოსური სივრცის პირობებში კოსმონავტ ა. ა. ლეონოვის ყოველი გრძელდებოდა დაახლოებით 20 წუთს, აქედან ხომალდის გარეთ—10 წუთს.

ამრიგად, ხომალდის „ვოსხოდი-2“ ფრენის დროს ისტორიაში პირველად განხორციელდა ადამიანის გამოსვლა კოსმოსური ხომალდიდან უშუალოდ კოსმოსში. ეს არის უდიდესი მნიშვნელობა მეცნიერული გმირობისა, რაც ხომალდის „ვოსხოდი-2“ ეკიპაჟმა ჩაიდინა. მრავალადგილიანმა კოსმოსურმა ხომალდმა „ვოსხოდი-2“ 26 საათის განმავლობაში 17-ჯერ და მეტჯერ შემოურა დედამიწის, გაიარა 720 ათას კილომეტრზე მეტი მანძილი და განახორციელა საბჭოთა მიწაზე დაშვება ქალაქ ბერმის რაიონში. მთელი ფრენის დროს ხომალდის ყველა სისტემა, მოწყობილობა და აპარატურა ნორმალურად და უწყალოდ მუშაობდა. ხომალდის ეკიპაჟის წინაშე დასახული ამოცანები მთლიანად შესრულდა, კოსმონავტები თავს კარგად გრძნობენ.

დაკვირვებამ, რაც ხომალდის „ვოსხოდი-2“ ფრენის დროს შესრულდა, ახალი წვლილი შეიტანა მსოფლიო მეცნიერებაში.

საბჭოთა კოსმოსური ხომალდის „ვოსხოდი-2“ ეკიპაჟის მეთაური კოსმონავტი მფრინავი ალექსი არქიპის ძე ლეონოვი

აგერ იყო, თითქოს შარშან, მაგრამ—უფრო ადრე, გამარჯვებულ ქვეყნის ლაშქარს გზად ეუფანდით ვარდებს, ხალხის ტაშში, ხალხის ვაშა ადიოდა ცამდე.

იღვა მართლა დიდი დილა, უკვდავების დარი, უკანასკნელ დროებით ფთილას მიაფრენდა ქარი... რა საამოდ, რარე ტბილიად რეკდა სკოლის ზარი!

მასხოვს ზეცა მტრედისფერი და შრიალი ხევა, მასხოვს... გული ახლაც ლხენით, სიხარულით ფეთქავს; ოქტომბრულითა რაზმი ჩვენი დგას ლენინის ძეგლთან.

ამირულდა ყმაწვილს ნატერა, ფრთა შეესხა ფიქრებს, ჩემი გვარაც მიემატა ბიონერთა რიგებს...

აგერ იყო, თითქოს გუშინ, თუკა—უფრო ადრე, უძვე ოცკერ აეხილათ ბაღში თვალი ვარდებს, მაგრამ ის დღე ახლაც გულში დიდ სიხარულს ჰხადებს.

ჩანსულ ნიჰაპაძე

დების ქალაქს, ყველა ხალხისათვის საყვარელ ლენინგრადს მტრის არ და-ვახვებთ! — ამ დღეებით იბრძოდა ყველა ლენინგრადელი, ყველა საბჭოთა მეომარი. ათასობით აღამიანი აგებდა თავდაც-ვით ზღუდვებს ქალაქის ირგვლივ. ფაბრიკა-ქარხნები, ბლოკადის უშიძიესი პირობების მიუხედავად, მუშაობას არ წყვეტდნენ და აზარაგებდნენ ფრონტს იარაღითა და საჭურჭლით. ლადოგის ტბის ყიწულებზე გაყვანილ იქნა გზა,

რომელიც ლენინგრადს აკავშირებდა „დღე მიწასთან“. ამ გზას გვირი ქალაქის დამცველები „სიცოცხლის გზას“ უწოდებდნენ.

სამშობლოსათვის იმ მძიმე დღეებში მრავალი გვირი იშვა. ომის პირველ დღეებშივე კომკავშირელებმა პეტრე ხარბიჭონოვმა, მიხეილ ქუკოვმა, სტეფანე ზღირაძემ და სხვებმა ლენინგრადის ფრონტზე მტერიან უთანასწორო საბავირო მრბოლთა უბაღლო მამაცობა გაბოიჩინეს და პირველებმა დაიშასურეს საბჭოთა კავშირის გმირის მაღალი წოდება. ლენინგრადს იცავდა საბჭოთა კავშირის გმირი, მფრინავი დავით ჯაბიძე.

28 პაფილოველი გვარამების მსგავსად, საქვეყნოდ გაითქვა სახელი 11 კომკავშირელმა, რომლებმაც უხვალაით ომ მამაცობა გამოიჩინეს ლენინგრადისათვის ბრძოლაში. „ყმაწვილებო, უკან ლენინგრადი. არ შევარტყვით ჩვენი ქალაქის დიდება. არც ერთი ნაბიჯი უკან!“ სერგანტ პაშინის ამ აღმაფრთხილებული სიტყვებით ვეგვთა მსოფლიოთა ქვეყანაფეთ მტრის აურაცხელ ძალეს. თერთმეტეუ საბჭოთა მეომარმა სიცოცხლე გასწირა, მაგრამ ფაშის-წესს უბანი არ დაანება.

წყაღვეშელების — ჰაჯიევის, იოსელიანის, ფისანოვიჩის, მფრინავების — საფოტოების, ბრინჯოს, მენაშხიძის — ანაწილის, სანაპირო დაცვის დაწავილის მეთაურის გრიგოლ ნარბაქაძის და მრავალ სხვათა საგმირო საქმეები უშუშროებისა და მამაცობის სიმბოლოდ იქცნენ.

ლენინის ქალაქთან მტრის წინააღმდეგ ბრძოლებში სახელი გაითქვეს იმ შენაერთებმა და ნაწილებმა, რომლებმაც მეთაობდნენ გენერლები ვ. მკავანაძე, ვ. ჭინჭარაძე, ვ. ნანიშვილი, ოფიცრები — ვ. ხუბულური, დ. ბერიძე, ა. გურგენიძე. ლენინგრადისათვის დაფენეს ქართველი მეომრები ი. აბულაშვილი, ი. კორინთელი, ი. ბურდული, ა. ქავთარაძე და მრავალი სხვა.

1944 წლის 27 იანვარს საბჭოთა არმიამ მოლონად და სამუდამოდ გაათავისუფლა მტრის ბლოკადის მარწუხებისაგან დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის აკვანი.

თითქმის ორი თვე მიმდინარეობდა კიევის გმირული დაცვა. 778 დღე და ღამე იმყოფებოდა საბჭოთა უკრაინის დედაქალაქი ოკუპანტების ხელში. მაგრამ გაჭირვებამ, ტანჯვამ, შიმშილმა ვერ გატყუეს საბჭოთა ადამიანების ნებისყოფა. მათი ერთგულება სამშობლოსადმი. ასეთი ერთგულების ერთ-ერთი

მაგალითია კიეველი პიონერის კოსტა კრავჩუკის მამაცობა. იგი მტრის ოკუპაციის მძიმე წლებში, საბჭოთა დინაზად საბჭოთა არმიის პოლკების დროშებს, რომლებიც მას 1941 წლის სექტემბრის დღეებში გადასცეს დაკრილობა საბჭოთა მეომრებმა. მამაცი პიონერი საბჭოთა მთავრობამ ბრძოლის წითელი დროშის ორდენით დააჯილდოვა. გერმანულ-ფაშისტთა ჯარების განადგურებამ ვოლვის ნაპირებთან, საბჭოთა არმიის გამარჯვებამ კურსთან, დასაბამი მისცა ჩვენი მიწა-წყლის განთავისუფლებას.

1943 წლის 21 სექტემბრის ჩვენი ჯარების ნაწილები კიევის მასშობოდ მიადნენ დნეპრს, ორ ათვალსა გადალახეს მდინარე და დაიკავეს პლავდარში ქალაქის სამხრეთით. პირველად დნეპრი კიევიან გადალახა გერმანულ მებრძოლთა მამაცმა ოთხეულმა — კომკავშირელების ნიკოლოზ პეტუხოვის, ივანე სემინოვის, ვასილ სისოლიატინის და ვასილ ივანოვის შემადგენლობით. საბჭოთა მთავრობამ ოთხეუ მებრძოლს საბჭოთა კავშირის გმირის წოდება მიანიჭა.

1943 წლის 6 ნოემბერს, დღის 4 საათზე მოსკოვის დროით, საბჭოთა არმიამ სამუდამოდ გაათავისუფლა კიევი.

კიევის, მთელი უკრაინის განთავისუფლებისათვის თავგანწირვით იბრძოდნენ საბჭოთა კავშირის ყველა ხალხის შვილები. 800-ზე მეტ მებრძოლს მიენიჭა საბჭოთა კავშირის გმირის წოდება, ათასობით მეომარი დაჯილდოვდა ორდენებითა და მედლებით. საბჭოთა კავშირის გმირებს შორის, რომლებმაც უკრაინის განთავისუფლებისათვის ბრძოლებში მიიღეს მონაწილეობა, საბჭოთა კავშირის 30 ერთგუნის წარმომადგენელი იყო. უკრაინის მიწა-წყ მამაცთა სიკვლით დაიცვეს ქართველი ხალხის საამაყო მიწები, საბჭოთა კავშირის გმირები: კაპიტანი ვახტანგ ჩიქოვანი, უფროსი ლეიტენან-

ტი აკაცი ტრეილაძე, ლიტერატურით ბონის სორბია, ზემდევი ნიკოლოზ გუგიაშვილი, რიგითი მებრძოლი გ. ბერძენილი და მრავალი სხვა.

1942 წლის ზაფხულში საბჭოთა ქვეყნისათვის ყველაზე მძიმე გამოდგა. ფაშისტმა ავანტიურმა შეტრიახ აურაგბელი ძალები და სტალინგრადისკენ დაიძრნენ. დღედაღამ ზანზარებად ვოლგის მიწა. საბჭოთა მებრძოლები თავგანწირვით ებრძოდნენ გამხვევებულ მტერს. მათ კარგად ესმდათ, რომ ვოლგის ნაპირებზე წყლებოდა სამშობლოს აწმყოსი და მომავლის ბედი.

თხუთმეტი მამაცი გვარდიელი, ერთი კორეტკოვის მეთაურობით, ვრთერთ მინიშნებლოვან უზანს იცავდა. ყველა დაიდუგა. მატრამ უზანი ვერაგ მტერს არ დაანება. ოცდაცამეტმა გვარდიელმა უუვადო მტერს 70 ტანის შემოტევა. მათი მართობის ამბავი ელვასავით მიფრთხილდას დამცველებს— ისინი უფრო მეტი გამხვევაობითა და მამაცობით ეკვეთნენ პიტლერელებს.

საქვეყნოდ გაითქვა სახელი საბჭოთა კავშირის გმირმა იაკობ პავლოვმა. მისმა ჯგუფმა 12 კაციის შემადგენლობით პენზის ქუჩაზე, ფაშისტთა პოზიციების მასლობლად, დაიკავა სახლი № 61. სახლი მიელ არეზარეს დაქუერება და საშუალებას არ აძლევდა მტერს მდინარესთან მისულიყვნ. 56 დღე-ღამის განმავლობაში 12 მამაცი გმირი სიკვდილს თვალბნობ შეჰკუერება და მტერს არ დაანება შენობა. ამ სახლს იმ დღეებში უწოდეს „პავლოვის სახლი“, რომელმაც მიელ ფრონტზე გაითქვა სახელი. პავლოვის ლეგენდარულ ჯგუფში იბრძოდნენ ქართველები. მისიაშვილი, ი. სტეფანიშვილი, აფხაზი მ. სუკია. ვოლგის ნაპირებთან გმირი ქალაქი დაცავა სასახლო ფურცლები ჩასწრებს საბჭოთა კავშირის გმირებმა ვასილ ზაიცევმა, ჭიჭიკო ბენდელიანმა, დავით თავაძემ და მრავალმა სხვამ.

მამატეინის დაჯგუფების წინააღმ-

დეგ ბრძოლაში თავი იხსნელა საბჭოთა კავშირის გმირის, ოფიცერი მიხეილ დი-სამიძის პიროვნება.

1942 წლის 19 ნოემბერს ათასობით საბჭოთა ქვემების საარტილერიო გუ-ვარდით დაიწყო საბჭოთა არმიის გენე-რალური შეტევა ვოლგის ნაპირებთან. ეს იყო დიდი გარდატეხის დასაწყისი მებრე მსოფლიო ომის მსვლელობაში.

ვოლგასთან დამარცხების შემდეგ ფა-შისტები წყლით ვედარ გაიპარნენ. ამ გამარჯვების შემდეგ ჩვენმა ჯარებმა ძველგამოსილად გახვევს გზა ვოლგისად ელბამდე და გამარჯვების დიდი დრო-შა რაინსტაგზე აღმართეს. ჩვენი შეი-არგებულო ძალების ნაწილების ლევენ-დარეულ დროშებში აფრიალდნენ ვარ-შავები, ბუქარესტები, სოფიამი, ბელ-გრადში, პრღამი, ბუდაპეშტში, ვენაში... საბჭოთა ხალხმა, მისმა გმირულმა არ-მიამ მოიპოვა ისტორიული გამარჯვება, რომელმაც სტალინგრადის ეპოქას პირ-ველი ადვილი უკავია თავისი მნიშე-ნელობით.

1941 წლის ზაფხულში ქალაქ ოფენ-სას სასიკვდილო საფრთხე დამუქნა. მტერი გმირ ქალაქს უახლოვდებოდა. ოქლის გმირული დაცვის მონაწილე-ებმა 69 დღე-ღამის განმავლობაში 250 ათასზე მეტი ოკუპანტი გაანადგურეს. ოქლის სახელოვანი დამცველები, რომ-ლებმაც წყმიად შეასრულეს თავიანთი სამხედრო ვალი და დიდი საბრძოლო გამოცდილება დააგროვეს, უმაღლესი მთავარსარდლობის ბრძანებით გადაყ-ვანილ იქნენ ყირიმში, სადაც ახალი დიდი ეპოქების — სვესტაქობლის დაცვის მონაწილენი გახდნენ.

250 დღე-ღამის განმავლობაში გმი-რული საბჭოთა არმიის ნაწილები მსოფლიოს ყველა ომების ისტორიაში უმავალით მამაცობითა და სიმტკიცით იცავდნენ საზღვაო სიმაგრეს — სვეს-ტაქობლს. თაობიდან თაობას გადაე-ცემა ამ ბრძოლების გმირთა სახელები.

41-ე ქართული დივიზიის მებრძო-ლები ერთ-ერთნი პირველნი შევიდნენ

ქალაქ სვესტაქობლში. დივი-ზიის ორ პოლს სვესტაქობლის სახელი ეწოდა, ხოლო მებრძო-ლებს გ. პაპიძეს, გ. სამხარა-ძეს და ს. ჩხაიძეს მიენიჭათ საბჭოთა კავშირის გმირის წო-დება. მტერს რისხვად ვვლინი-ბოდნენ საბჭოთა კავშირის გმირები, მფრინავები ალექსან-დრე წურწუშია, მატრო სიტალიშვილი, წყაბუქველი იაროსლავ იოსელიანი და მრავალი სხვა.

სამამული ომის მატაინეში ოქროს ასოებითა ნაწერული კავკასიის გმი-რული დაცვა. კავკასიის გმირული დაც-ვანი დღია 392-ე ქართული მსოფ-ლიო, 242-ე სამიო მსოფლიო, 41-ე ანაბის, 388-ე დივიზიების როლი. კავ-კასიის დაცვის მამაცთა სიკვდილით დაცვენ საბჭოთა კავშირის გმირები მ. ბუხაიძე და გ. კანკავა, პირველხელი ი. შუბითიძე, გ. ხვედელიძე, მომრები დ. მებაღეშვილი, მ. სეფიაშვილი, ა. ხა-ბურხანია, ი. უსტუბა, ა. ტყემულაშვილი და მრავალი სხვა. კავკასიის დაცვისს დედასამშობლო ასახელებს საბჭოთა კავშირის გმირებმა ვ. ლურსმანაშვილმა და ა. პირმისაშვილმა.

საბჭოთა კავშირის დიდი სამამული ომი, 1417 მძიმე, გაკუერებისა და სიმ-დნელებით აღსავსე დღე-ღამის შემდეგ, ჩვენი სრული გამარჯვებით დამთავრ-და. საბჭოთა ხალხი ვერაგ მტერზე გა-მარჯვებას შევიძობდა. დიდი გამარჯ-ვების ოლანინწავად მოსკოვში, საბჭო-თა არმიის ნაწილების საწვიმო ალუმე-ზე, ლენინის მაგვალუმეის კვარცლ-ბეგთან ყრუდ ეცემოდნენ დამარცმე-ბული მტერის აღმები. საბჭოთა ხალხმა და მისმა შეიარაღებულმა ძალებმა თავ-ვის მხრეზე გადაიტანეს ომის ძირითა-დი სიძიმე და გადაწყვეტილი როლი შეასრულეს პიტლერულ დამპყრობთა განადგურებაში. მტერს განადგურების საქმეში მნიშვნელოვანი წვლილი შეტკა-ნეს გერმანიის ფაშისტის წინააღმდეგ მებრძოლმა სხვა ქვეყნების ხალხებმა. მებრე მსოფლიო ომში გერმანიის ფაშისტისა და იაპონიის მილიტარიზმის განადგურებამ ხელსაყრელი პირობები შექმნა იმისათვის, რომ ევროპისა და აზიის მიელი რივი ქვეყნების ხალხებს დამშობო კაპიტალისტებისა და სემე-ბულითა ძალაუფლებმა. შეიქმნა სოცია-ლისმის მსოფლიო სისტემა.

გადაწყვიტეს: ჩუმად შესულყვენ სანერგეში.

და აი, ახლა აქ არიან. ნამყენ კვირტებს თავი წამოუყვით, ათთვის ერთმანეთს ეჯიბრებიან, — ახა, რომელი შეგეგებინათ მზის სხივებს პირველად...

სიხარულთ შეკყურებდნენ ბავშვები თვითნებ ნახლავს. ათთვის სულმა წასძლია, ჩაიხოქა, უღიღინა ხეულით შეგებობა ნამყენებს, მიგვიგებობდა, მაგრამ ალექსანდრემ მასწავლებელს ნათქვამი გაახსენა...

მამინ ბიჭები მე-4 კლასის მოსწავლეები იყვნენ. მის შემდეგ ბევრმა წყალმა ჩაიარა. უმარავიდ დღე გაატარეს ბავშვებმა ნამყენებთან.

პატარებმა იცოდნენ, რომ მათი სადგური სისტემატურად დღესუღბობდა მონაწილეობას სახალხო მეურნეობის მიწვევითა საკავშირო გამოწვევაში.

ჰოდა, ავთოც და ალექსანდრეც ოცნებობდნენ: თავიანთი შემოქმედების ნაყოფიც მოხვდრილიყო ამ გამოღვინაზე...

ოცნებობდნენ და იღვწოდნენ. ფაქრანასავით თავს ევლებოდნენ ნარგავებს. ჭერ — ნიადაგის ქიმიური შემადგენლობა განსაზღვრეს, მიწა ბართი და თოხნი დამუშვეს, ორგანული სასუქებით გაანაყოფრეს. აკვირდებოდნენ ფოთლის გამოსას და ფოთლოცეხას, საყვავილე კვირტებსა და ნაყოფის ჩასახვას, რუყავდნენ, იყენებდნენ სხვადასხვა სახის სტამბულტარებებს.

ერთ წელს ძლიერი ქარი იყო თბილისში. სამი დღე არ ისვენებდა ქარბორბალო. მამინ ალექსანდრეს და ავთოს ნამყენები სულ ორი წლისანი იყვნენ. ბავშვები ნარგავებს თავს ევლებოდნენ. ქარმა მანაც დააზიანა, — ზოგ მათვანს სუსტი ტოტები ჩამოხლიჩა.

შეწუხებულმა ბიჭებმა ირაკლი მასწავლებელთან მიიბინეს, დახმარება თხოვეს.

მასწავლებელმა ისინი დაამშვიდა და პრეპარატ „TY“-ს შესახებ ესაუბრა.

იმ დღესვე დაამზადეს ბავშვებმა „TY“-ს აბინებისაგან ხსნარი და ხერგებს შესახტურეს. თოხნი დღის შემდეგ კვლე შეწამლეს.

მცენარებს „ჭრილობა“ სწრაფად შეუზოცდა. ერთი წლის შემდეგ ხერგებმა ნაყოფიც მოიხსეს...

პირველი ნაყოფი! მეორე წელს კი... მათ მიერ ნალოლაიგებმა ხილსითაურმა ყვითელმა ატამმა სახალხო მეურნეობის მიწვევითა საკავშირო გამოწვევანაც გაიწვია.

ნაყოფი მართლაც კარგი იყო, ღირდა გაეზავნად, მაგრამ ბიჭები მანაც ეკვირდნენ, გულისთანაყვალთ ელოდნენ შემდეგ.

საესენამაც არ დაყოვნა. ნორჩ ნატურალისტთა რესპუბლიკური სადღურის ღირებტორმა შალვა მანავიაშიღმა ერთ დღეს ბიჭები დიბაბა, მვირფასი გიღობა—სახალხო მეურნეობის მიწვევითა საკავშირო ნაყოფის ბრინჯაოს მკვლელო გაზეიმიოდ გადასცა და ორივეს ახალი წარბალები უსურვა.

ნორჩ მებოლებთან ერთად ხარობდა 87-ე სკოლის მოსწავლე, მეყვავილე ვეჯა ოქრობრიძე. — მანაც ზომ ბრინჯაოს მეღალი მიიღო!

ვაქს დღი სურვილი ჰქონდა — ფირიცი პალმის თესლის გავლივების ვადა შეემციერებინა. დახმარებისათვის მასწავლებელს — ვლადიმერ მანარაძეს მიმართა.

მასწავლებელი მას აკადემიის გ. ლისინკოს მეთვლით ხორბლის გავლივების დაჩქარების შესახებ ესაუბრა. ვაქამ სწორად ეს მეთვლი გამოიყენა. შედეგი შესახიშნავი იყო...

ახლა მთაყად დავს ნორჩი ფინიკის პალმა მეყვავილეთა ეუთხეში, მის გვერდს უმშვენიერეს სხვადასხვა სახის ვარდები — ყვავილთა მეყვავიეა. აქვეა ერთ დროს მექსიკიდან ჩუმად წა-

მოღებულ, გაეცემდე კი ჰოვს დეღამიწუბი ვეკრეშულო გეორგიევიბი; ავერ ხრიხანთებში რეწველია გამოსახულებით ტანსაცმელ ტრეწველი ხ უფლება იაპონიაში მხოლოდ იპერატორს და მისი ოჯახის წევრებს ჰქონდათ. აი, მიხაკები — ძველი უღიღინა „ღვთის ყვავილბი“, ტრეწები, რომლის კარგ ხერგე წინათ ტხეინა კარეტებს ამ მთელ სახლსკი იძლეოდნენ.

და ვანა მარტო მეყვავილეთი?..

ნორჩ ნატურალისტთა რესპუბლიკური სადღურში 50 სხვადასხვა სახის, წრეა, რომლებშიც 750 მოსწავლეა გაერთიანებულნი. მათ გასულ წელს ზედაზედ მესამეჯერ მიიღეს სახალხო მეურნეობის მიწვევითა საკავშირო გამოწვევის პირველი ხარისხის დიპლომი!

ავთო და ალექსანდრე კი... ისინი ახალმა იღვამ გაიტაცა.

ნორჩ ნატურალისტთა რესპუბლიკური სადღური დიდხანს აწორიოებდა ცდებს ნუშისა და ატმის დამტეწრებით შეჯვარებზე. მამანი ერთი იყო: მიეღობ ნუშატამა, რომელსაც ორივე მცენარის დაღებთი თვისებები ექნებოდა: კურკა—ნუშისა, კასი კი — ატმის.

პირველი შედეგი ასეთია: ნუშატამას კურკა ნუშისა აქვს, მაგრამ — კანინ? კანსაც დაჰყავ ნუშის ზოგიერთი თვისება, კანი უხეში აქვს.

ავთომ და ალექსანდრემ გადაწყვიტეს, — ნორჩ მოწინავე მებოლებთან — ვლადიმერ ბაბილოქისთან და თამარ ამირანთან ერთად, გააოფტოზისონ ნუშატამა, რათა საყოლოდ მისმა კანმა ატმის თვისებები მიიღოს.

— შეძლებთ? — ობილით ჰკითხა ბიჭებს ირაკლი მასწავლებელმა.

— გვეჭრა, რომ შევძლებთ! — თქვეს ერთმანად ავთომ და ალექსანდრემ.

— თქვენ ალბათ იცით, ჩემო კარგებო, — უთხრა მათ ირაკლმა, — რომ არც ერთი დიდი საქმე შრომის მოყვარეობის, ძლიერი იმბისუღიფისა და რწმენის გარეშე არ გაყვითებულ...

ჰოდა, სწამით და სჭრათ მომავლისა ნორჩ ნატურალისტებს — ავთოს, ალექსანდრეს, ვლადიმერს, თამარს, ცეროდლებს — რუსიკოს, ქეთინოს, მარინეს... სჭრათ, რომ უსათუოდ გაიმარჯვებენ!

ფოტო ანწორი ჩემოპიძისა.

ცნობილია ვალდრისკვა ზღვის ღორს.

გაყვარანი გზებით

მხატვარი ჯემალ ლოლუა

შექი თინდათან გაძლიერდა, გაკაშკაშდა და ჰერში მიმალული ნათურა მზესავით გაბრწყინდა. შექით შეწუხებულმა ნუკრიმ რაღაც ჩაიბუბუნა, თხელი საბანი თავზე წაიფარა და კედლისკენ შეტრიალდა. საავარიო წითელი ნათურა აციმციმდა. ეზოდან საგანგაშო საყვირის ხმა მოისმა. ხმა გაძლიერდა და მალე მთელ მიდამოს მოედო. გიგი ლოგინზე წამოჯდა და ყური მიუგდო. ყველა საყვირი ერთდროულად ზმუნდა...

„ასე მხოლოდ საგანგებო შემთხვევისას ხდება“, — გაიფიქრა გიგემ, ნუკრის საწოლთან მიიჩინა და საბანი გადახადა.

— აღე, ძილოსტელად, არ გესმის, ქვეყანა დაიქცა! ნუკრი უხალისოდ გაიზმორა, თვალები მოიფხვინტა და ნაშქინარევი ხმით იკითხა:

— რა მოხდა?

— ალბათ რაკეტორბოზე გაფუქდა რამე.

რაკეტორბომის ხსენებამ თოფნაკრავივით წამოაგდო ნუკრი ლოგინიდან.

— რას ამბობ, ხომ არ ვადარებ!

ჭრილით გაიღო კარი. სუსტად განათებული დერეფნის ფონზე მანანას ნაშქინარევი სახე გამოჩნდა.

— გადი გარეთ! — იყვირა ნუკრიმ და ჩასაცმულად გამზადდულ შარვალი წინ აიფარა.

მანანა თოჯინასავით შეხტა, კედლისკენ შეტრიალდა და აჩქარით თმები გაისწორა, მერე ჩაიბუბლა და ფეხსაცმელების თასმების შეკერა დაიწყო.

— არ იციო, რატომ წამოგვეარეს? — იკითხა მან.

— საიდან უნდა ვიცოდეთ.

— ჩვეთთან კი ათას რამეს ამბობენ. მოგტრიალდე?

— მოტრიალდი.

მანანა ბიჭებს მიუახლოვდა, ნუკრის საწოლის კიდეზე ჩამოჯდა და ცნობისმოყვარეობით ვადავლო თვალი მაგნიდაზე დადებულ დაუმთავრებელ, მინიატურულ რადიომიმღებს. ნუკრიმ მიმღები და სათადარაფო ნაწილები ხელის ერთი მოსმით ჩააპარა მაგიდის უკრამი და მანანას გამომწვევად შეეკიბა:

— აღარ იტყვი, რას ამბობენ?

მანანა უხერხულად შეიშშუშნა:

— მზისავარი ამბობს, ხატინის ტყეში საეჭეო კვალს წააწყუნდო.

— ეგ ვალმელების ოინბაზობა იქნება, — დაასკვნა გიგემ. — იმათ უყვარო ეგეთი რამეების მოგონება.

— გაფრენა რომ ვადაილო, ესეც ვალმელების ოინბაზობაა, — გამოაჯვარა მანანამ.

— რას ამბობ, როგორ თუ ვადაილო?

ოთახში ზვიადი შემოვიდა, უხალისოდ მიუახლოვდა ბიჭებს და ძლიეს ამოღერდა:

— რადიოტელესკოპი მწყობრიდან გამოვიდა. ისეც მოგვიწვეს გაფრენის ვადადებმა.

— რატომ?

— ვერაფერს ვაიგებ. ზოგი რას ამბობს და ზოგი — რას.

საგანგაშო საყვირის ხმა უცებ შეწყდა. მოულოდნელად დაძაბული სიჩუმე ჩამოვარდა. ტელევიზორის ეკრანი ლურჯად განათდა, მიმღები ახშიანდა. გამოსახულება არ ჩანდა, მაგრამ ეტყობოდა იქ, ვადამცემ პულტთან, ვილაცამ მორიდებით ჩაახველა. მერე ეკრანზე განსაკუთრებული ვადაცემის მაუწყებელი წითელი ზოლი გაწვა და მალე დიქტორის ნაშქინარევი სახეც გამოჩნდა.

— ყურადღება, ყურადღება, — მოისმა მიმღებიდან, — ლაპარაკობს პიონერული ბანაკი „კოსმოდრომის“ ადგილობრივი ტელემაუწყებლობის ვადამცემი ცენტრი.

რამდენიმე წუთის შემდეგ ჩაერთავეთ თბილისს. ყურად-
ღებთ! ვიმეორებ...

მეგობრებმა გაკვირვებით გადახედეს ერთმანეთს და
უფრო მოხერხებულად მოეწყინენ ტელევიზორის წინ.

— მგონი აღარ ხუმრობენ, — თქვა ნუკრიმ და ყველა-
ზე ახლოს დაჯდა ეკრანთან.

ეკრანზე შავი ზანები გაწვინენ, მერე უცებ გაქრნენ და
მათ მაგივრად ახალგაზრდა კაცის სახე გამოიკვეთა.

— რესპუბლიკური საბჭოდან უნდა იყოს, — თქვა ნუკ-
რიმ.

— რა იცი?

— საქალაქო შეკრებაზე მინახავს.

ახალგაზრდამ მიმედ ასწია თავი, ორად გაკეცილი ქა-
ღლდი გაშალა და დინჯად, დამაჯერებლად დაიწყო:

„—ეს წუთია, აერონავტიკისა და კოსმოსური კვლევის
მოყვარი სამმართველოდან მივლით ცნობა, რომ კომე-
ტამ, რომელმაც თხუთმეტ მაისს თავისი ტრაექტორიის
ყველაზე აღმავალ წერტილს მიაღწია და თანდათანობით
დაიწყო დედამიწისაგან დაშორება, უცებ შეიცვალა მი-
მართულება და ახლა კატასტროფული სიჩქარით გვიახ-
ლოვდება. ამაღამ მოსალოდნელია მისი შემოჭრა დედამი-
წის ატმოსფეროში. ვარაუდობენ, რომ კომეტის მიმარ-
თულების შეცვლა ხელოვნურად არის გამოწვეული. შე-
საძლებელია იგი უახლოესი პლანეტოდან ანემაული შუშ-

ხუნაკი იყოს. თუ კომეტის ტრაექტორიაში შემდგომი
ცვლილებები არ მოხდა, იგი „კოსმოდრომის“ მიღამოებ-
ში დაეცემა. ამასთან დაკავშირებით, პიონერული რეს-
პუბლიკური საბჭო ბრძანებს: დილისათვის სალაშქრო
მზადყოფნაში იყოს მთელი ბანაკი და, კომეტის ახლომახ-
ლო დაცემის შემთხვევაში, აქტიური დახმარება გაუწიოს
მთავრობის მიერ სავანგებოდ შექმნილ ძირითად საბიებო
ჯგუფს. ბრძანების გამოცხადებისთანავე ბანაკში შეწყდეს
ყოველგვარი საქმიანობა და გაუქმდეს შუშუნის ახალი
მოდელების გამოცდის ყველა ვადა. დაველოდო ბანაკის
ადგილობრივ ხელმძღვანელობას — საჭიროების შემთხ-
ვევაში გაითვალისწინოს ბანაკის სასწრაფო ევაკუაცია
და...“

მთელი ნახევარი საათი ილაპარაკა თბილისელმა დიქ-
ტორმა და კიდევ ათასი რამ თქვა. ბოლოს, უახლოესი
დღეების მოქმედების გეგმა ჩაიკითხა და, უცერად ვაჭ-
რა ეკრანიდან. წითლად მოციმციმე საეკრანო ნათურა გა-
მოეროთ. შუქს თანდათან დაეკარგა სიკაშკაშე და უსი-
აპოვნო, მონაცრისფერო ბინდი ჩამოწვა. მერე ფანჯრიდან
მთვარე შემოიჭრა და ვერცხლისფერი ზოლთ ორად
გაპყრო ოთახი.

ნუკრი ფანჯარასთან მივიდა.

ნათელი ღამე იყო. საჯვრე მთვარე თავზე ადგა ბატინის
მთას და მისი შუქი ტყეისფერ ლაქებდალ აჩნდა ფერდო-
ბებზე შეფენილ მეჩხერ ტყეს. რაკეტოდრომის სანაწი

ზომზე პონერული დრო-
შა ფრაილანდა და ქარის
ყოველ წამოქროლვებზე
საამოდ ტყლამუნობდა.
შოლტის ხეობიდან ამი-
ნარე ხმაულის ხმა ისმოდა.
საღდაც შორს, ძალიან
შორს, ტურა კიოდა.

— საინტერესო იქნება,
კომეტა რომ მართლა შე-
შხუნა აღმოჩნდეს, — და-
არღია მყოფდროება გვიგამ
და ლოგინზე მოხერხებულ-
დალ მოკალათდა.

— შუშუნაში კი უც-
ნობი საწყაროს წარმოშობა-
დგენლები ისხდნენ, —
დალუმბა ზეიადმა.

— თქვენ ხუმრობთ,
მაგრამ ერთი წუთით წარ-
მოიდგინეთ, რომ ქეზნის
ღრის მართლა გადავეყარ-
ოსთ ასეთ არსებებს, რა
უნდა ვქნათ, როგორ უნ-
და მოვიქცეთ?

— ხვალ დაგვირიგე-
ბენ ინსტრუქციებს და
აღბათ. იქ იქნება გათვა-
ლისწინებული ყველაფერი...

ესეც არ იყოს, რატომ დი-
ჩემით მაინც და მაინც შუშუნა, როცა გადმოცემავი მარ-
ტო კომეტაზე იყო ლაპარაკი, — თქვა ნურკიმ.

— გადმოცემაში შეშხუნაც ასახეს, — არ დაეთანხ-
მა ზეიადი.

— არა მგონია...

— ეჰ, თქვენი არ ვიცი, ბიჭებო, მე კი ყოველთვის
ერთი ქართული მწერლის ფანტასტიკური მოთხრობის
დასაწყისს მაგონებს. თუ მოვლენებიც ისევე განვითარ-
და, როგორც იმ მოთხრობაშია, მერწმუნეთ, რომ მშობ-
ვალ ჩვენი ლაშქრობა მეტად საინტერესო იქნება.

— რა გაათენებს ამაღამდელ ღამეს. — თქვა ოცნე-
ბაში წასულმა ნურკიმ. ფანჯარას მოსცილდა, გვიგის
გვერდით ჩაოჭდა და მხარზე შეგობრულად გადასდო
ხელი.

უცე დიდი ხანია ძინავს ბანაკს. ბოლო ფანჯარაშიც
ჩაქრა შუქი, მთვარე მთის იქით გადაიარგა და მიდამოს
კუპრისფერი ღამე დაუფულა. გვიგის და მის მეგობრებს
კი არ ეძინათ. ისინი ბნელ ოთახში ისხდნენ და ჩურჩუ-
ლით საუბრობდნენ. ათასგვარ გეგმებს აწყობდნენ, კა-
მათობდნენ. კომეტის უეცარმა შემობრუნებამ ისევე
ამოტივტივა კოსმოსური რომანტიკის თემა. მოგონებებ-
ში წამოიშლენ ფანტასტიკურ მოთხრობებში წაითხუ-
ლი ამბები, ტრანსგალაქტიკური შემხუნების გულმა-

გარი კაბიტნი. ვამოუკლ მსკობრაკობაში ჩაეკონდი-
ლი ეკოპაის უქანასკნელი გამბროლება, მეტეორივით
გაეღვეებული იმედის ნაბერწყალი, სხვა პლანეტის მთავ-
როვნე არსებებთან შეხვედრები, ბოროტ ფასკუნეებთან
ბრძოლა და, ბოლოს, რეალობით სავეს ზეაღინდელი
დღე.

— ნეტა მართლა ჩვენი ბანაკის ახლოს დაეცეს კო-
მეტა, — ინატრა ნურკიმ, — მაშინ ჩვენ პირველინი მი-
ვალთ მასთან...

კიდევ დიდხანს ჩურჩულებდნენ მეგობრები. ბოლოს,
ოცნებებით გამბრუნებულეს ჩაეძინათ.

შანებადმოსხმულმა ცამ საწყიმრად შეიკრა შუბლი.
საღდაც ჩრდილოეთში ამღარი ქარი შემოიჭრა შოლ-
ტის ხეობაში და მშვერი მგელივით ყოველ კუნძულში
შეჰყო ცხვირი. მდინარე ხმაურამაც აღიშალა ხმა და
ქაუდა გადაველო გასიპულ ლოდებს. პორიზონტს რიგ-
რაჟმა დაჰკრა. გამთენიისას გამაყრუებელმა გრუხუნმა
მთელი ბანაკი ფეხზე წამოაგდო. ზეღიზედ იძრა მიწა,
ჩაიმსხვრა რამდენიმე ფანჯრის მინა. შეშინებული ბავ-
შეები ცნობისმოყვარე თვალებით იცქირებოდნენ ხატია-
ნის მთისკენ, სადაც ვეება სვეტად იდგა ცეცხლის ალი.

— ტყე იწვის! — იყვირა ვილაცამ.

მართლაც, ისეთი სანახაობა იყო, გვეგონებოდა, ტყეს
ცეცხლი უქიდიო. გარშემო ყველაფერს მოყუთალო
ფერი გადაჰკარავდა. შორიდან მოხერილმა ნიავმა დამშ-
ვარი კვარის სურნელი და აღმოდებული შეშის ტყაცა-
ტყეც მოიჭინა. ცეცხლის ღლი თანდათან ამოღდა, გა-
ბზრყინდა. მერე ხატანის მთის წვერი კვამლში გაეხვია
და უცეც ყველაფერი გაქრა.

გაწვიმდა.

— მზისაგარ თურმანაული! — გაისმა სიბნელეში.
მზისაგარი ამხანაგებს გამოეყო და იქით გაიქცა, საი-
დანაც ხმა გაიკონა.

— ზეიად არშა!

— ნურკი კანდელაკი!

— მანანა აბესაძე!

— ვიტალი ბიბა!

— გიგი გიგაური!

ბავშვებმა უფროს პონერხელმძღვანელთან მიიხიბ-
ნეს და ერთ რიგად მოეწყყნენ.

პონერხელი რაკეტოდრომიდან გუგუნი მოისმა. მერე
მიწას ვერტმფრენების შავი სილუეტები გამოეყო და
კალიისმგავარი მანქანები ერთიმეორის მიყოლებით გა-
უქინარდნენ ხატანის მთის მიმართულებით.

— ძირითადი საძიებო ჯგუფი გაფრინდა, — თქვა პი-
ონერხელმძღვანელმა, — მალე თქვენი ჯგუფიც დადგება.
ახლა კი, ძია შალვასთან წადით და სალაშქრო მოწყო-
ბილობა მიიღეთ.

უამრავი ნივთი დაურვიდათ ბავშვებს, — ჩბის ფარ-

ნის სათადარიგო ნათურებიდან დაწყებული, მშრალი სპირტის აბმის ხელშეუხებელი მარაგით დაშთობრებული. ყველაზე მეტი მაინც — საჭმელი იყო. ათასჯირად მოხატულ სხვიდასხვა ზომის თუნუქის ქილებს ნახევარზე მეტი ადგილი ეჭირათ ზურგჩანთებში. ნელიონის მსუბუქი საძილე ტომრებიც ჩამოარიგეს, მაგრამ ბავშვები ყველაზე მეტად მაშინ გაოცდნენ, როდესაც პიონერხელმძღვანელმა მათ მოკლუტარაინი, გამაბრუებელი გაზით დატენილი თოფები დაუჩაგა.

— ფრთხილად მოეპყარით, — თქვა მან, მერე მინიატურულ რადიოგადამცემს ბუდე შეხსნა და ნუკრის მიაწოდა. — შენ პიონერთა სასახლის რადიოწრის წევრი ხარ და ჩვენთან კავშირის დამყარებაც შენ გვეალება.

ნუკრიმ მოწონებით ჩამოართვა რადიოგადამცემი და ზურგჩანთას ზემოდან დააყრა.

ათი წუთის შემდეგ რაზმი უკვე მზად იყო სალაშქროდ. პიონერხელმძღვანელმა კმაყოფილებით გადაავლო თვალი ლარჩივით გაჭიმულ რაზმს, რამდენიმე ნაბიჯით უკან დაიხია და ომბიანი ხმით ბრძანა:

— რაზმო, სმენა! მარჯენისაკენ! ნაბიჯით იარ!

რაკეტორომზე გაბმით ზუზუნებდნენ ვერტმფრენები. ბავშვები რიგრიგობით აღიოდნენ შვეულად მიდგომულ კიბეზე და კედლების გასწვრივ იკვებდნენ ადგილებს. უფროსი პიონერხელმძღვანელი სულ ბოლოს ავიდა მანქანაში. უკანასკნელად ერთხელ კიდეც ჩამოუარა რაზმის წევრებს, საითათოდ შეამოწმა ყველაფერი და ჯგუფის ხელმძღვანელი დანიშნა.

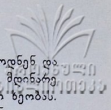
— ამ წუთიდან თქვენ დამოუკიდებლად მოგიხდებით გადაწყვეტილებების მიღება, — თქვა მან გამომშვიდობებისას, — საზრიანი მოქმედებისა და დასახული გეგმის პირნათლად შესრულების შემთხვევაში რაზმი დაჯილდოვდება პირველი კოსმოსური გაფრენით პიონერულ ორბიტაზე.

პიონერხელმძღვანელი კაბინიდან გავიდა. ტკაცუნით ჩაიკეტა შემოსასვლელი კარი და ლითონის კიბე ავტომატურად ააქცა ბუდეში. უფრო ენერგიულად დაბზრივდა პრობლემური ვერტმფრენი მსუბუქად მოსწყდა მიწას და თანდათან მოუმატა სიმაღლეს. ბავშვები ფანჯრებს გაეყვრნენ და ცნობისმოყვარეობით გადაიხედეს.

ინათა.

მზის შუქი ჯერ ხატაინის მთის წვერს ეწვია, მერე თავქვე დაკიდულ ბილიკზე დაკურდა და ფერდობზე გაწოლილი ხეთა ჩრდილები დაამოკლა, ალერსით ჩაიხედა შოლტის ხეობაში, მდინარეში გამსხლტარ კალმახის ტანზე ათინათინდა, სინათლით და სითბოთი აავსო არემარე. წვიმამ უცებ გადაიღო. ნაწვიმარზე ფერები გამოცოცხლდნენ. გარემომ სახე იცვალა. ხეებში პატარა ნაკადულები ჩამოიკალა. ბალახი წილმი გაიმართა. ყვეილნარა

მა ათასწორად გამოიხედა. ჰაერი დაიწმინდა და ბროლი-
ვით გაკრაილადა.

გათენდა.
მინორტორულად გუგუნებდა მოტორი. დროდადრო ვე-
რტმფრენი ნისლი შედიოდა და კაბინის ფანჯრის მინე-
ბი წამით იფარებოდა. თანდათან მატულობდა სიმაღლე,
თუმცა მიწა ძველებურად ახლოს ჩანდა. ვერტმფრენი
მთის ფერღობის გასწვრივ მიფრინავდა. ნაპარლებს ხე-
ვები ცვლიდა, ხევეებს — ნაპარლები, და ასე დაუსრუ-
ლებლად, ყველაფერი ერთად კი დაჯერებოდა ბილიკებით
იყო დასერილი. ზოგან ბილიკები ძარღვებივით იქსლებ-
ბოდა, ერთმანეთში იხლართებოდა და მთაც შიშვლდებ-
ოდა ასეთ ადგილას.

ვერტმფრენი დასაშვებად გადაიხარა. მიწა აყარავდა.
გივანტი მთები თავზე წამოეგზო ბავშვებს. ასე გვეგონე-
ბოდა — შენ კი არ უხახვალს დედაშობას, არამედ იგი
აპირებს შენთან შეჯახებას. ბავშვები სახელებს ხე-
ვებდალუქუნ და შემინებულბმა გადახედეს ერთმანეთს.

— ხომ არ გაფუქდა? — იკითხა მზისთავარი.
ხმა არავინ გასცა. კაბინა გასწორდა. ვერტმფრენი ერთ
ადგილზე გაიყინა, შერე თანდათან დაიწყო დაშვება და
მსუბუქად შეუბო მიწას. კაბინის ჭერში მწვანე შექნიშანი
აინთო, რადიო ამხინდა და პილოტმა ბავშვებს ფრენის
დასაჩულებდა ამცნო.

— განათავისუფლეთ მანქანა, — მოისმა მიმღებდინ
და ავტომატურად გაიღო კაბინის კარები.
ბავშვები აფუსფუსდნენ, შეუეული კიბით ქვევით ჩამო-
ვიდნენ და ვერტმფრენის შორიახლო შეჭკულდნენ. ვერ-
ტმფრენი ისევ აფრინდა, ცის სილურტეს შეერწყო და გა-
უჩინარდა.

პირველად გიგი გამოერკვა, არემარე შეათვალიერა და
გაიფიქრა:

„აი, თურმე როგორი ყოფილა „მეფის კალო“, აქე-
დან ხატინის მთამდე ნახევარი საათის სავალიც კი არ
იქნება“.

საითაც არ გაიხედავდით, ირგვლივ ყველგან მთები
იყო. უფრო იქით — ქლიავისფერი ჭიუხები ჩანდა.
ალგალავ ხეებს შორისნდელი თოვლი ნაპარლებში კი-
დეც შეჩინოდა და დიდი გამოქვაბულების მთის ფერდი
ხეგსურულ ძროხასავით აჭრებულყო. მეფის კალო-
ზე, აგერ-აგერ კიდევ მოჰკრავდით თვალს ჭკუფურად
მღვარ ხეებს, მაგრამ ცოტა იქით მხოლოდ ხავერდოვანი
მინფერებდა ჩანდა. მინდორი ღრმა ნაკვალევს გაეყო,
თითქოს ნაწვიმარზე დიდი მორი გაათრისოს.

„იღბთ ძირითადად სამიბო ჭკუფმა გაიარა“, — გა-
იფიქრა გიგიმ და ახლა მურეა სხვა მხარეს გადაიტანა.

მეორე მხარეს მეფის კალო ციკაბო უფსკრულით
მთავრდებოდა. ქვევით, მთებს შორის, სოლივი ჩანდა
ხეობა. ერთმანეთზე გადამდარი მთები, რომლებიც გა-

ყინულ ტალღებს გავდნენ, თანდათან დაბლდებოდნენ და
პორიზონტის დასასრულთან იყარებოდნენ. მდინარე
ხმურა ცისფერი ძაფივით ჩანასკვიდა ვიწრო ხეობას.
პიონერთა ბანაკი მაეტეს ჰავადა ამ სიმაღლედან.

— გესმით, ბიჭო? — იკითხა მანანა.
ბიჭებმა სმენა გაამახვილეს, მაგრამ ვერაფერს მოჰკ-
რეს ყური და მხრები აიჩქეს. მართალია, რამდენჯერმე
გივისაც მოესმა რალაც ხმები, მაგრამ იფიქრა, მეჩვენე-
ბოა და ყურადღება არ მიჰქცია.

— არაფერი გესმით? — გაიმეორა კითხვა მანანამ.
— არ უნდა გვესმოდეს? — დაინტერესდა ნურკი.
— წულის მგვავარი რალაც... ნუთუ მომეჩვენა?!
— შენ ყოველთვის რალაც გეჩვენებდა, — გამოაჯავრა
ვიტალიმ და ბრტყელი ჭეა უფსკრულში ისროლა.

ახლა ზვიდასაც მოესმა ხმა. ზვიდას გიგიც დაემოწმა.
ცოტა ხნის შემდეგ კი, ყველას გარკვევით ესმოდა წუთი-
ლი, რომელსაც შივა და შივ ტკაცა-ტკაცოც ერთვოდა,
თითქოს თოვს ისერიანო. ხმა თანდათან გაძლიერდა, მე-
რე უცემა, თვალის დახამხამებაზე უსწრაფესად მინდორი
კონუსის ფორმის მზინანავმა სხეულმა გადასერა და ჭიუ-
ხების მიმართულებით თვალს მოეფარა. წულიო შეწყდა.
პირველი ნაკვალევი ახალმა ნაკვალევმა გადაკვეთა ჭეა-
რედინად.

— ნეტა რა იყო? — ცნობისმოყვარეობით იკითხა მზი-
სთავარი.

— რომელიმე გეოლოგიური პარტიის მშვერავი ავტო-
მატი იქნებოდა? — თქვა ნურკი.
— არა მგონია, — არ დავთანხმავ ვინა, — აქ ახლო-
მახლო არც ერთი გეოლოგიური პარტია არ მუშაობს.
— მაინც, რა უნდა ყოფილიყო? — არ იშლიდა მზის-
თავარი.

— კაცმა არ იცის, — გაბრაზებით მოსჭრა გიგიმ და
მცირე დუმილის შემდეგ დაუმტა, — რალაც უნდა ვი-
ღროთ.

— ხელმძღვანელად შენ დავნიშნეს და გამოსავალიც
შენვე გამოიხან, — ჩაუქლიკა ვიტალიმ.

— შენ რომ გამოიხანო — ტენიი გელრობო?
— კარგი ერთი, — გაწყრა ნურკი, — რა დროს კინკ-
ლაობაა, მოვიტყეოთ ისე, როგორც ინსტრუქციაში სწე-
რია.

— გვეჭამა რამე, — თქვა მანანამ.
— მივალთ გამოქვაბულამდე და ვისადილებთ, — თქვა
გიგიმ, — ასე სწერია ინსტრუქციაში.

ბავშვებმა სწრაფად გადაკვეთეს მეფის კალის მინდო-
რი და გამოქვაბულისაკენ მიმავალ ბილიკს მიმდებოვით
შეეკიდნენ. ქვიშანაოვი ნიადაგი ფეხებზე იფშენებოდა,
ხელის წასაღლები კი არსად იყო. ბილიკი ხანდახან სიბ-
ქეებს შორის იყარებოდა და ბავშვებს უძნელდებოდათ
გზის გაცვლევა. ყვავილნარი გაჭრა. იონჯა და სამყურა

ლაქებივით აჩნდა კლდოვან მთას. აქა-იქ ნაპარღებში ფესვგამდგარი ჭუჭა ხეები ამაყად ირწოდნენ ნიავის წამოჭროლაზე. ბილიკი საბოლოოდ დიკაიარა, გამოქვაბულამდე კი კარავ შორს იყო.

„ქვევინდ რა ახლოს ჩანდა“ — გაიფიქრა ზვიადმა და წამით შეისვენა. მეფის კალის თვალი გადაავლო. გაეღიმა. აქედან ისე ჩანდა, თითქოს მწვანე ქალღღებ შვიდი ფანქრით ჭვარი დაოქცამით. ბანაკი და შოლტის ხეობა მთას მოეფარა და აღარ ჩანდა. ზვიადმა ღრმად ამოისუნთქა და გზა განაგრძო. იგი თავდახრილი მიჰყვებოდა მეგობრების ნაკვალევს. ხანდახან თუ შედგებოდა და თავს ასწევდა ან გვერდზე გადაგებოდა, რომ ზემოდან დაგორებული ქვა აეცდინა, მერე თვალს გააყოლებდა ხტუნვა-ხტუნვით დაქანებულ ქვას და ისევ აგრძელებდა გზას.

ზემოდან ხმაველი ლაპარაკი მოისმა; ბავშვები გამოქვაბულის ძირამდე ასულიყვნენ და იქ რალაკაზე ცხარედ კამათობდნენ. ზაზამდე თითო-ორი სიტყვა აღწევდა და ვერაფერს მიხვდა. ნაბიჯს მოუჩქარა, პატარა ნაპარღს თავზე გადაევლო, მერე დიდ ღოღუნ ამობღდა და აივინიშვარი პლატოზე ამოვიყო თავი.

— რას ამბობ, ბიჭო, რას, — აქ ვინ ააშენებდა კედლს, — გაუწმინტებულ ამბობდა ვიტალი, — ეს, უბრალოდ, ქანების გამოფიტვის შედეგია და სხვა არაფერი.

— იქნებ ეს იყვანი ან ციხის გოლოლის ბურჯის ნანგრევებიც ქანების გამოფიტვის შედეგია? — გამოაჯავრა ნეტარი.

— რასაკვირვებ, — ამაყად მიუგო ვიტალი, — ბუნებაში ისეთ რამეს შეხვდები, რომ...

— მით შორის — შენისთანასაც, — შეაწყვეტინა სიტყვა გიგომ, რომელიც უკვე ვეღარ ფარავდა გამარჯვებას.

— შენ რომ იციდე, უწინ ამაზე უფრო მიუვალ ადგილებს ამგვრებდნენ, თავი რომ დაეცათ, სიცოცხლე შეენარჩუნებინათ.

— სახიზრად იყენებდნენ, — წაეხმარა გიგის ზვიადი, — ან განის მალავდნენ.

— ასე რომ ყოფილიყო, აქამდე შეისწავლიდნენ ამ გამოქვაბულებს, — არ თმობდა ვიტალი.

— რომელი ერთი შეისწავლონ? საცა არ გაიხედავ, ყველგან გამოქვაბულებია.

— გეყოფა ფილოსოფოსობა, — გასახა მზისაგანმა, — მოდით ვისადილოთ. სუფრა უკვე გავშალეთ.

ბიჭებმა კამათი შეწყვიტეს და მიწაზე გაშლილი სუფრის გარშემო დასხდნენ. გემრიელმა საჭმელმა ყველას

გადააიწყა გამოქვაბული და მასზე წამოჭრილი კამათი. მდინადრ ილუმებოდნენ, ზედზედ იცლებოდა კამკაბა წყაროს წყლით სავსე ნილონის მთარებმა. ხმის არაკენილებდა. ხანდახან ვინმე თუ გადაავლებდა ცარიელი თუნუქის კოლოფს და, ლითონის მჭახე ხმა წამით დაარღვევდა ერთფეროვნებას. დანაყრდნენ ბავშვები და ისევ გაახსენდათ გამოქვაბული. გიგომ შვეულად აღმართულ კედელზე რიგებად განლაგებდა, ჩამოვებულ დამბლებს თვალი გააყოლა და, რატომღაც, ვარძია მოაგონდა. მერე მზერა უსახლოეს ქვაბზე გადაიტანა და ოცენებში წასულდა თქვა:

— ვინ იცის, რა საიდუმლოება იმალება ამ ხერვლებს იქით.

— ჩვენ უფრო საინტერესო მოგვახატობა გველის, — თქვა ნეტარი, — ერთი წუთით წარმოიდგინე, რომ ხატინის მთის იქით მართლა დაეშვა შეხვეუნა და ჩვენ პირისპირ შეგხვდით უცნობი სამყაროს წარმომადგენელს. რა არის ამასთან შედარებით გამოქვაბულის საიდუმლოება? არაფერი.

ყველას რატომღაც მეფის კალზე მოჩვენებასავით გაეღვებული ბრჭყვილა კონუსი მოაგონდა.

— შენ ხუმრობ და, მე კი ვფიქრობ, რომ ასეთი რამ მოსალოდნელია, — თქვა გიგომ, — ყოველ შემთხვევაში, ჩვენ ვალდებული ვართ, ინსტრუქციის მიხედვით ვიმოქმედოთ და, რაც შევნიშნეთ, მთავარ შტაბს ვაცნობთ. დანარჩენი თვითონ დამოწმდება. ნეტარი, გადაეცი, რომ დანიშნულების ადგილას უკვე მივადწვით და მოგა დავალვებას ველოთ.

ნეტარი აღარ დააყოვნა, რადიოგადამცემი ხართო, ბერეკტი გადაიტარაო, ისარი საჭირო ტალღაზე დააყენა და უხილავ ანტენებს ელექტროტალღების ჭარი მოაწვლა.

— ალო, ალო, — ამბობდა ნეტარი, — ლაპარაკებს მეხვდით დამხმარი საძიებო ჩვეულებს. რაზმმა დღეს 4 საათისათვის დანიშნულების ადგილს მიაღწია. დაახლოებით ორი საათის უკან მეფის კალი კონუსის ფორმის სხეულმა დაასერა და ქოხების მმართველობით გაუჩინარა. სხვა არაფერი მომხდარა მნიშვნელოვანი. თავს კარავად ვგრძნობთ, ველოთ ახალ განკარგულებას.

ნეტარი მიღებზე გადართო აპარატი და ვინაბა; პასუხის დიხება არ დაუგვიანებია. მიმღებიდან ცივი, ლითონისებური ხმა დაიჩხა.

„მეხვდით საძიებო ჩვეულებს! — ასე იწყებოდა პასუხი, — მდგომარეობა მიუღონდელად გართულდა. თქვენს

**სწორედ ქართველი მწერალი
კონსტანტინე ლორთქიფანიძის
დაბადების 60 და სანაშაბრო მოლავანოვის
40 წელი უმჯობესდა**

მერე შენიშნული საგანი სხვა საძიებო ჩვეულებამაც შენიშნეს. ჯერ კარგად არ იციან — ერთია ასეთი ფორმის სხეული თუ რამდენიმე. ასეა თუ ისე, ერთი მათგანი ძირითად საძიებო ჩვეულებას თავს დებს და სურსათ-სანოვაგით სავსე ზურგანთა ვაიტაცია. მისი შეპყრობა ვერ მოხერხდა. ისიც ჭოუხების მიმართულებით გაუჩინარდა. საპაერო დაზვერვით დადგინდა, რომ ხატიალის შთის იქით უცნაო სამყაროს შემუშვნა დაეშვა და, ვფიქრობთ, რომ ამ უცნაური ფორმის სხეულებს უშუალო კავშირი აქვთ მასთან. მეხუთე რაზმის მოვალეობაა: სასწრაფოდ შეაფაროს თავი გამოქვამულს და იმორჩოს ჩრდილო-აღმოსავლეთით. აქ გამოქვამული მეორე მხარეს უნდა გადაოდეს, სადაც თქვენ მეოთხე რაზმი დაგეგმვით. ენიადან გამოქვამული შესწავლილი არ არის, ყოველ რთულ მდგომარეობაში იმოქმედეთ დამოუკიდებლად. გისტრებზე წარმატებას“.

მიმღები დადუმდა. ბავშვებმა ერთმანეთს გადახედეს, მერე გარშემო მიმოიხედეს და, ბოლოს, შერეა ყველამ ჩაშვებულ ღრმულებს მიაპყრო.

- გაიგონეთ? — იკითხა გიგამი.
- ყურე კი არა ვართ, — წყენით თქვა ვიტალიმ.
- რა გვეშვებება? — შეუსხდნენ გოგონებნი.
- არაფერია, ყველაფერი ირგებ იქნება, — ანუ ეუბნა გიგამი ამხანაგები და ფეხზე წამოდგა.
- აბა, სასწრაფოდ ავიბარეთ! — ბრძანა წინამძღოლმა.

ბავშვები დატრიალდნენ, მაგრამ აპარგებამ მაინც დიდი დრო წაიღო. ყველაფერი თავიდან გასაკეთებელი აღმოჩნდა. ზვიადს ზურგი სტკიოდა და მძიმე ტვირთის თრევა აღარ შეეძლო, ამიტომ ხელმეორედ გადაანაწილეს ბარგი. ბოლოს, როგორც იქნა, ყველაფერი შეკარეს, მოირგეს და ფრთხილად დაიძინენ გამოქვამულისაკენ. ღუმდნენ. ერთმანეთის დაკარგვისა ეშინოდათ და ჭკუფად მიდიოდნენ. რაზმი გამოქვამულს მიუახლოვდა. გიგამი ფარანი მოამარჯვა და ჩამოთველის წითელ დილაკს თითი დააპირა. მოყვითალო მრგვალმა შუქმა ქვების წყვილიდან დაბინდული სიღრმე გამოკლოჯა. სქალაქტიდები ათასფრად ათინათინდა. გიგი უსიამოვნოდ შეიშმუნდა, მერე გაუბედავად გადადგა პირველი ნაბიჯი. მას ნუკრი მიჰყავდა, ნუკრის — გოგონები, მერე — ვიტალი, სულ ბოლოს კი ზვიადი მივაბოტებდა. მაღე, ქვების სიღრმიდან მწყობრი ნაბიჯების ხმა და ჩურჩული მოისმა. უცებ... ჩურჩული აღარ ისმის, ფეხის ხმაც მიწყდა, მხოლოდ ჯიბის ფარნები ციმციმებენ საღდაც შორს, ძალიან შორს და, საცაა ისინი გაუჩინარდებიან ქვების სიღრმეში.

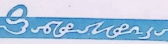
(გაბრამილება ზამზამა ნოემბრში)

კონსტანტინე ლორთქიფანიძე ქართული საბჭოთა მწერლობის ერთ-ერთი ფუძემდებელი თავანია. მის ადრინდელ ნაწარმოებებში დახატულია ახალგაზრდა საბჭოთა სახელმწიფოს გაძლიერებისა და განსტყევისათვის ბრძოლის უაღრესად მართალი სურათები. დიდ საპამულეო ომში კონსტანტინე ლორთქიფანიძე იარაღით ხელში ებრძოდა მტერს; ომის თემაზე დაწერილ ნოველებსა და მოთხრობებში მწერალმა გაუზუნარი ფერებით დახატა სამშობლოს თავისუფლებისათვის მებრძოლი ადამიანების სახები; — დირსეულად უმღერა მათს უტყხ ნებას და ვაჟკაცურ შემართებას.

გითხველმა შეიყვანა მწერლის რომანები: „კოლხეთის ცისკარი“, „ნატურისთვლი“, ბელორუსული მოთხრობების ციკლი „უკვდავება“, ნოველები „მწვანე დილი“, „ცაბუნია“ და სხვა ბევრი ნაწარმოები, რომელთა უმრავლესს დათარგმნილია საბჭოთა კავშირისა და საზღვარგარეთის ხალხთა ბევრ ენაზე.

საბჭოთა მთავრობამ ღირსეულად დაფასა კონსტანტინე ლორთქიფანიძის სამწერლო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობა, — დახადების 60 წლისთავთან დაკავშირებით იგი მესამეჯერ დააჯილდოვა შრომის წითელი დროშის ორდენით.

ჟურნალ „პიონერის“ რედაქცია, ჩვენი ჟურნალის მკითხველები გაულოთადად მიხსალდებიან გამორჩეულ ქართველ მწერალს, უსურვევენ მას ხანგრძლივ სიცოცხლეს და ახალაზხალ შემოქმედებით გამარჯვებებს.

სიკა, მხატვრობა და ქორეოგრაფია. ამიტომაც არის იგი ხელოვნების ერთ-ერთი რთული დარგი და ადამიანისა-გან მოითხოვს მრავალმხრივ ნიჭსა და განათლებას. შეიძლება არსებობდეს ზემოხსენებული ყველა შემადგენელი ნაწილის სრული და ბედნერი შეხამება, მაგრამ თეატრი მაინც არ იყოფა. მაშ რაღა არის კიდევ აუცილებელი?

— მაყურებელი!

მაყურებელი არის, ყველაზე მთავარი თუ არა, ერთი აუცილებელი კომპონენტი თეატრალური ხელოვნებისა. მსახიობის ხელოვნება, თეატრალური ხელოვნება არ არსებობს მაყურებლის გარეშე.

მერსლა ნაწარმოებს ჰქმნის და იცის, რომ მის რომანს დღეს თუ არა ხვალ, წილს თუ არა, რამდენიმე წლის მერე მაინც, წაიკითხვენ ადამიანები. არც მხატვრის ფეხის ან მოქანდაკისათვისა აუცილებელია, რომ მათი ნამუშევარი უშუალოდ გახდეს ნახისა და განიცდეს ობიექტი. ამ ხელოვნათა შემოქმედებით პროცესს თავაღს ვერ აღეგნებენ ადამიანები.

სულ სხვაგვარადაა საქმე თეატრალურ ხელოვნებაში. იგი წარმოადგენელია მაყურებელთა უშუალო ზემოქმედების გარეშე, ვინაიდან ამ ხელოვნების შემქმნელი, მისი სული და გული — მსახიობი — მაყურებელთა თვალწინ, იმ წუთიდანვე, როცა იგი სცენაზე შემოდგამს ფეხს — იწყებს შემოქმედებით პროცესს. მსახიობი არის ხელოვნების მასალაცა და ხელოვნებაც, ერთი და იმავე დროს.

მოქანდაკისათვის მასალაა — მარმარილო, თიხა, საქრთული, მხატვრისათვის — საღებავი, მოლბერტი, ფუნჯი. ე. ი. ეს მასალა მათ გარეშე, მათ ადამიანურ თვისებათა გარეშე ძვეს.

მსახიობი კი თვითონ არის თავისი ხელოვნების მასალა, ანუ ეს მასალა მის ადამიანურ თვისებთა საზღვრებშია მოქცეული; ეს გახლავთ ხმა, ნერვები, ტემპერამენტი, სხეული. ამიტომ ფიზიკურ მონაცემებს (გარდა აუცილებელი მუხებრივი ნიჭისა) დიდი მნიშვნელობა აქვს მსახიობისათვის.

მსახიობის ხელოვნება წარმავალია. იგი არსებობს სანამ მსახიობი მოქმედებს. მაგალითად, ა. ხორავას—ოტელი, ა. ვასიძის — იაგო, ს. ზაქარიასის — ფიროსმანი, ვ.

ანჯაფარიძის—მედია არსებობენ მანამ, სანამ მათ უშუალოდ შეეცქვრით ჩვენ. საკმარისია გავვხედო მსახიობის სცენად, დამთავრდეს სპექტაკლი, რომ ვაჩუქოს მხატვრული ხასტი და ჩვენი მხეხიერებაში მხოლოდ ილუზია დარჩეს. ამგვარად, თეატრის მსახიობის ხელოვნება ალუბედვლითა, იგი არასად არ ჩრება. რომანს, კანდაკებს, მხატვრულ ტილოს, როცა ვინღა წაიკითხავ და ნახავ, ისინი მისი შემქმნელის გარეშე არსებობენ; მსახიობის შემოქმედება კი ქრება მსახიობის სიკვდილისთანავე.

სხვადასხვა ისტორიულ ვითარებაში თეატრის სხვადასხვა შემადგენელ ნაწილს ენიჭება პირველხარისხოვანი მნიშვნელობა. მაგალითად, როცა ვნაილია დრამატურული ქმნილებითა თეატრის ძირითადი სახეურობა, მაშინ ექმნება დრამატურგის თეატრი, ძველ ბერძნულ თეატრი იყო ესპილეს, სოფოკლეს და ევრიპიდეს თეატრი, ინგლისში — შექსპირის თეატრი, საფრანგეთში — მოლიერის, იტალიაში — გოლდონისა.

გენილურმა რუსმა მსახიობმა მ. შეჩეკინმა მთელი ეპოქა შექმნა რეალისტურ სამსახიობო ხელოვნებაში, ამიტომაც მოსკოვის მცირე თეატრს „შეჩეკინის სახელს უწოდებდნენ, ხოლო ჩვენი დროის დიდმა რეისორებმა შექმნეს თავიანთი თეატრები და ისტორიაში ისინი შევიდნენ, როგორც რეისორთა თეატრები (რეისორების თეატრი, სტანილაკის თეატრი, მიერხოლდის თეატრი, ვახტანგოვის თეატრი, მარჭანიშვილის თეატრი). რასაკვირველია, იდეალურია ისეთი შემთხვევა, როცა ყველა შემადგენელი ნაწილი თანაბარ დონეზე დგას; მაგრამ ამისათვის საჭიროა თეატრის სათავეში იდევს ისეთი მრავალმხრივი ნიჭით დაჯილდოებული ადამიანი, როგორც იყო მოლიერი — გენილური დრამატურგი, რეისორი და მსახიობი, აგრეთვე — ჩვენი თანამედროვე ბრემბი — დიდი დრამატურგი, თეატრის თეორეტიკოსი ხა რეისორი.

თეატრის ელემენტების მრავალმხრივობისა და სი-რთულის გამო, საჭირო გახდა ჩამოყალიბება ისეთი შე-მოქმედისა, რომელიც ღრმად გააზარებდა პიესას, როდეს ბარმონიაში მოიყვანდა მსახიობის შემოქმედებასა და დე-კორატიულ ხელოვნებას. ასეთი შემოქმედი ჩამოყალიბ-და დიდი და ხანგრძლივი ძიების შედეგად და მას ეწოდა რ ე ე ს ო რ ი. დღევანდელ თეატრში რეისორი წა-მყვანი ფიგურაა. — მასწავა დამოკიდებული პიესების შე-რჩევა, თეატრის მხატვრული მიმართულების განსაზღვრა, საერთოდ — თეატრის მთელი მდგომარეობა. წარსულში თვით დრამატურგები რეისორობდნენ თეატრებს (სოფოკლე, გოეთე, მოლიერი, გოლდონი), მაგრამ თან-დათანობით ძალზე თავისებური და რთული გახდა რე-უისორული ხელოვნება და ამან გამოიწვია ახალი ტიპის შემოქმედის აუცილებლობა.

დიდი თეატრალური ხელოვნების შემოქმედება მა-ყურებელზე, ვრცელია მისი გავლენის სფერო ადამიან-ზე; ამიტომაც ყოველ დროში, მით უმეტეს კი ჩვენს ეპოქაში, მას ენიჭებოდა და ენიჭება განსაკუთრებული მნიშვნელობა. ჩვენმა დრომ, სოციალისტურმა სამყარომ თეატრს დააქისრა დიდი და სპატიო ამოცანა — აღზარ-დოს ადამიანები კომუნისტური სულისკეთებით.

საბჭოთა თეატრი ამ ამოცანას წარმატებით ასრუ-ლებს.

მსახიობები კოორდინებულ.

ცდები სანთლით

ამ ცდების ჩატარებისას ძირითადი ლაბორატორიული ხელსაწყოა სანთელი. იქნებ ვინმემ თქვას: ეს რა ხელსაწყოა! მაგრამ ეს ასე არ არის, — სანთელი ძალზე რთული ხელსაწყოა; წვის დროს მასში მრავალნაირი ფიზიკური და ქიმიური პროცესი მიმდინარეობს. გასული საუკუნის გამოჩენილმა მეცნიერმა ფარადეიმ ფიზიკისა და ქიმიის შესახებ თავის პოპულარულ საუბრებს საფუძვლად დაუდოა სანთლის წვისას წარმოშობილი პროცესები. ფარადეის მიერ ჩატარებულ ზოგიერთ ცდას ვთვაზობთ ჩვენს მკითხველებს.

სანთლის ანთებისას პატარუნი ივლინდება ნივთიერებით, რომლისაგანაც სანთელია გაკეთებული. შემდეგ ეს ნივთიერება ორთქლდება და აღდგება. ალქემე წარმოიშობა თხევადი საწვავის მა-

რავი, რომელსაც კაპილარული ძალა პატარუქში შეიწოვს. სანთლის ჩაქრობისას პატარუქის თავზე სვეტად დგება ორთქლაცვეცილი საწვავი; თუ მასთან მივიტანთ ანთებულ ასანთს — ორთქელი ააღდება და ალი პატარუქსაც გადაეღდება.

მეორე ცდა შეიძლება ცოტა სხვანაირად ჩავატაროთ. ასანთის მსხვილ ლერწმს თავში მოხკიდეთ ხელი და მცირე ხანს სანთ-

ლის ალიში გააჩრეთ ჰორიზონტალურად. ასანთის ლერწმის ის ადგილები, რომლებსაც ალის ნაპირები შეეხება — გაიშრება, ხოლო შუა ნაწილი დაუზიანებელი დარჩება.

სხვადასხვა ნივთიერება სხვადასხვაგვარად ატარებს სითბოს; ლითონი უფრო სითბოგამტარია, ვიდრე ქაღალდი. ხის პატარა ნაჭერს მიაღეთ კაპილარი და მჭიდროდ შე-

მოხვეით სქელი ქაღალდი. ხის ნაჭერი დიპირით სანთლის ალზე ისე, რომ ალი პირდაპირ ეხებოდეს კაპილარს. კაპილარის ირგვლივ ქაღალდი გაიმურება, ხოლო კაპილარიანთან — არა, რადგან კაპილარმა სითბო შთანთქმა და ამ ადგილას ქაღალდი უფლებელი დარჩა.

წვა სანთლის ალის გარე ნაწილში ხდება. ალი პაერიტაა გარემოცული. შევინდან ალის გარეთა ნაწილისაგან გაუნწყვეტ-

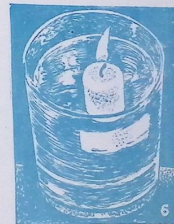
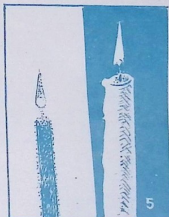
ლივ მოედინება პატარუქიდან აორთქლებული გაზისებური საწვავი. ალის გარეთა ნაწილი რომ უფრო მზურველია, ამაში დარწმუნდებით, თუ ალზე წამით დააღებთ ქაღალდს: მასზე აიბეჭდება შავი წრეხაზი.

ანთებულ სანთელს მიანათეთ მძლავრშუქოვანი ელექტრონათურა. თეთრი ქაღალდზე არა მარტო პატარუქის, არამედ ალის ჩრდილიც გამოისახება. ერთი შეხედვით უცნაურად გვეჩვენება, რომ შუქის წყურთა წარმოქმნა საკუთარი ჩრდილი. ეს კი იმით აიხსნება, რომ ალში არის გაუმჭვირვალე, გავარვარებული ნაწილაკები. ამასთან — ნათურა უფრო კაშკაშაა, ვიდრე სანთლის ალი.

აიღეთ 4-5 სანტიმეტრი სიგრძის სანთელი, ბოლო

მოუღვეთ ასანთის ალით და ზედ ქვიარტი მიამაგრეთ. სანთელმა წყლიან ჰქვაში ვერტიკალურად უნდა იტივტივოს და თავი წყლიდან ოდნავ უნდა მოუჩანდეს. მოუკიდეთ პატარუქს. მიიღებთ თავისებურ შანდალს, რომელზედაც სანთლის ალი მუდამ ერთი და იმავე ოდნავ იქნება, სანთელი კი თითქმის მთლიანად დაიწვება.

ტემბერს აქეთ მიტოვებული, მაგრამ დასასვენებლად მი-
ნიც ვარვისი.

— რა მიჩქარებთ! — თქვა მამამ და გზას დახედა: თო-
ვლით მოდივდნენ, გაბზრალი ფერდობი ავლილ მარ-
ხილს დაელიანდავგებია.

გათავდა ციკაბო და მწვერვალს გადაადგინა. ხარები
თვითონ შეჩინდნენ პაწია ვაკეზე. გამოთინის ნისლი დაა-
ბობინდა ირავლიც და არაფერი ხედავდა ჯერჯერობით.
ძლივს გააჩრდი მთორე მარხილი. ხანგრძლივად — ასე
ერქვა პატარა ვაკეს, რომლიდანაც სულ მაღე ხელის
გულზე გამოჩნდებოდა მთელი ქვეყანა, „ჯაკა“ — ასე
ერქვა საყვარელ მწვერვალს, რომელიც სულ მაღე სა-
ძულველ მწვერვალად უნდა ქვეყლიყო. ბიჭისათვის.

• • •

ჯერჯერობით კი მზე იყო მოსალოდნელი — მზე წი-
თელი და ვეგებრთული, თუმცა უძლიერი და უსიცოცხ-
ლო. მამა-პეილი მარხილზე იჯდა და საუბრობდა. ნისლი
როგორღაც მალე გაიკრბა, მზე ამოიწვერა და გადასახე-
და გაესხნათ. შორს დაჩნდა ვეგება, ცისფერი წყალი და
თურქეთ-აჭარის სანაპირო, უფრო ახლოს — იმერეთ-
სამეგრელოს კორტობები, კიდევ უფრო ახლოს — რაჭა-
ლუჩხუბის საცილო მთები და ბოლოს, ხუთიოდ კილო-
მეტრზე, ლაოკის თავივე დაიკედული სათიბეები.

ბიჭმა ლაოკში მარხილს მოჰკრა თვალი, მაგრამ მარ-
ხილთან არავინ იძებრდა და მიხვდა, საუბრობდნენ მემ-
თურნი. „ცოტაც და, ადგებინა, — გაიფიქრა ბიჭმა, —
სანამ ჩავალ, თვის დაუღებინ და გზად შემოგვხვდე-
ბან“. თქმით კი არაფერი უთქვამს ბიჭს: მამა რაღომოცა
არ ჩქარობდა, რაღაც უნებურად გარინდულიყო, მარხი-
ლის ჭალს მიპყრდნობოდა და დადილილი გამოიყურებო-
და.

— მოვასწრებთ, მამი, — გაამხნევა ბიჭმა, — კარგი
ამინდი გამოვლი.

მამამ არაფერი უპასუხა, მაგრამ პაპიროსი გადაავლო.
მერე მძიმედ წამოდგა. ბიჭი მკვირცხლად ჩამოსკუდა
მარხილთან. ორივემ კარგად იცოდა, რომ მძიმე სამუშაო
ჰქონდათ წინ: ოცდაათი ნაბარე, ოცდაათი მცირე
ზუინი დადილია მარხილზე, მაგრამ აღმართში ერთ გზად
ამდენის ატანა შეუძლებელი იყო და ქვემო ლაოკიდან
ჯერამდე ორი გზა ჰქონდათ გადასათვლი.

მძიმედ ჩაყვდა მამა კიხლარის ფერდობს. აქ უკვე
წინმძღოლი იყო საჭირო, თანაც მალაო, რაკი ბიჭი ულ-
ლისთვის ფრთა მიეჭინა და დაჩქარებული ხარები შეეკა-
ვებოდა. ფრთხილად ჩაივსო კლდოვანი, დაბიჯული დაღ-
მართი. ავი „კიხს“ კიბეს ნიშნავს სვანურად. ბიჭი მარ-
ხილს ჩამდუღებოდა და სიჩქარეს აწვლდებდა.

მარხილზე და მარჯვნივ სამარხილე ბიჭივგებმა გაუფიქრა.
„ღვედ“ ერქვა სათიბების ამ ზოლს. მამა-შვილს გვერად
ქვემოთ ჰქონდათ სათიბი. ფრთხილად, ფრთხილად აღ-
გამდნენ ფეხს თოვლწყარო, კერცხლისფრად მშხინვარე
მოკლე ბალახს.

აჰ, ქვემო ლაოკიც. მარხილზე დაჩნდა ურავის, ზია-
ლის და ლეჩხუმის საცილო მთები. აგერ პაწია ვაკეა. მამა-
შვილმა სექტემბერში ერთად გათიბა ეს ფერდობი.
ბუბა და ბუბულაყ აქვე თიბადნენ, ხელმარჯვნივ. მამინ

ნახატს ჰგავდა სათიბი, ჭრელი ალბიური ყვავილებით მო-
ფენილიყო აქაურბა.

— ხორა ლდილი! — მოესმათ მარჯვნივად.
ხომ არაფერი შეგვემთხათ?
— არაფერი, — მიუგო მამამ.

მისერებულად მოაბრუნეს მარხილი ყვავეში და პი-
რი შემდართისკენ უქნეს. ხარები არ გამოუშვა ული-
დან, ეჩქარებოდა მამას პირველი ხარდის ჯვარზე ატა-
ნა, მიკვს საათს მოუშობდნენ. დასცხათ და ტყაუტყვი
გაიხადეს. იღებდნენ სათითოდ ყოველ ნაბარეს, ფერო-
ხადენდნენ თოვლისაგან, აცლიდნენ სველ, შუშალ თვისა და
კობტად, მოწიწებით დებდნენ მარხილზე.

შემდართში ბიჭის რიგი იყო და ახლა ის წაუძღვა ხა-
რებს. გამოცილილი იყო და ფრთხილობდა, სავალს ურჩე-
ვდა მარხილს. მამა დაღმართიდან მიუღდა მარხილს, ბე-
ჭით გაამავრა და ასე მიჰყავდა. ხარებმა თითქოს იციოდნენ,
რომ საჩირო მათი იყო, ისინიც ფრთხილობდნენ და, გა-
ძაგრებულნი ცილობდნენ მარხილი არ მოსტყუებოდათ.

ქარმა დაჰქროლა და მარხილი შეატორტმანა. ისევ და-
ჰქროლა და წამოფიქვა. მამამ იკვით ახედა დამხრჩვალ
მზეს და სათოვლე ღრუბლებს.

ჯერჯერობით რომ ავიდნენ და ხევრულსაყას პაწია მინდორ-
ზე მარხილი შეაჩერეს, უკვე გვარინად წუწდა ქარი თი-
ვის. სათითოდ გადმოწყვეს თორმეტი ნაბარე — თვის
თორმეტი ბალიში და კვლავ ლაოკისაკენ დაემგნენ.

ისევ ფრთხილად ჩამოჰყვნენ კიხლარის კიბეებს,
სხვე ჩამოვიდა ლაოკს და მარხილს პირი ისევ შემდარ-
თისკენ უქნეს. „რაღაც ცუდად ვარ“, — თქვა მამამ,
ხარდათან მიწვა და ცას ახედა. სახედაროვიკლამა ხე-
ლისგული ვამალა და ცას შეუტყვირა. ქარმა დაჰქროლა
და უკვე ღმინიერად წამოფიქვა.

— ექვ, თვის! — თქვა ბიჭმა. — როგორ ხარ? ბუ-
ბას ხომ არ დავეძახო, მამი?

— არ გინდა! — უთხრა მამამ. — გამივლს. ვილას
უნდა დაუთხარ, ახლა ჯერჯერე იქნებთან ასული.

— მე დაეწყებო, — შეტრიალდა ბიჭი. — მე დაეკ-
წყებო და შენ დისივინე.

თორმეტი ნაბარე ფრთხილად, წესიერად დააწყო
მარხილზე. ახლა განსაკუთრებული მონდომებით აწყობ-
და, რათა ჯვარზე რომ ავიდოდნენ, მარხილი დასაშლელი
არ გადომოდნოდა, ხევრულსაყას მინდორზე ატანილი წინა
თორმეტი ნაბარე ხედვე დაეწყით და უმაჰვე დაძირ-
ლოვინე. ჩქარობდა, თვის აწყობდა, თან მამა თვალს
არ აცილებდა.

უკვე ქარმა დაჰქროლა, ბიჭს თვის ბალიში წაართვა
და წაეჭრა. ისევ დაჰქროლა ქარმა ლაოკს და სქლად
ხევრეილად წამოთივა.

მამა წამოდგა, მარხილს ბეჭი შეუღდა და ჯვარს ახედა.
ბიჭი საბელში სწვდა ხარებს და ისინიც უმოდ გაიძაგრ-
ნენ. თოვდა და თოვდა, პიო, რას თოვდა და რა ასასულე-
ლი იყო ჩამოთივრებული ფლატ!

ფრთხილად, ფრთხილად, კვლავ სავალი ზღის შერჩე-
ვით მოიწვედნენ მალა-მალა ჯვარისაკენ. ჭროდა ქარი,
ციდან ფლატმედ თოვლის თოკები გაბმულიყო და ირავ-
ლივ ადარაფერი ჩანდა. „უკე-უკეი!“ — ჩამოესმათ ბუ-
ბას ხმა ხევრულსაყას მინდორიდან. ვინ იცის, რას ფიქრო-

ბდა მამა, ბიჭი კი მამაზე ფიქრობდა შეწმფთვებული. ახლა მთავარი იყო ჯვარზე გადამღვარიყვენ ჩახუნდერის მხარეს. კინზლარის კიბეები აიარეს ზოგზავურად და ერთხელ კიდევ გაიმავრნენ ხარებზე.

ჯვარზე რომ აივაცეს და ბუბა შემოეგებათ, ბიჭს მამონდა გაუბრთელდა გახახვრებული რწმენა. ბუბელს დატვირთულ მარხილთან იდგა, ხარებს რქებზე თოვლს აცლიდა, თვითონ მთლად გათითრებულყო. უბნელესი ფლატე ამოვლილი ჰქონდათ და, თუმცა ჯახუნდერამდე ხუთი კილომეტრი ციცაბო კვლავ წინ ედოთ, მთავარი სიმჩნევი მაინც ჩავლილი იყო.

ნამუდღევს ამოტანილი პირველი ხარდანი ქარს ვერ წაელო, რადგან თოვლს მოეწყო და ნამაარები დაეხმომებოდა, თანაც ბუბა და ბუბელს მიჰპატრონებოდნენ. თორმეტივე ნამაარე მოჰკიბეს და მარხილს დაუდეს. „უჰ. უჰ, რა კარგად ვარ, — უთხრა მამამ ბუბას, — ასე კარგად ჩემს დღეში არ ცყოფილვარ. აბა, დავეშვათ, მიშველადღო, თორემ დაგვალმდა...“

— ჩვენ წინ ვივლით, — თქვა ბუბა ვასლმა, — თქვენ მარხილის კვალს მოჰყვებით. აბა, თქვენ იცით!

ბიჭი მხნელ დასწვდა საბელს და მამაც კვლავ ბეჭით შეუდგა მარხილს. ჩავლილი მარხილის კვალი უმაღლესი ჩქარით თოვლით წაიშალა და გზა არ ჩანდა, ამიტომ მაინც დიდი სიფრთხილ იყო საჭირო.

მარხილი დაღმართში ფრთხილად მისრიალებდა, მამაშვილი ახლა ჩავლილ სამშრობებზე ფიქრობდა და ორთავეს როგორღაც ვულო ჩაატყვევებოდა.

უცხად, მარხილი მამის მხარეს მოცურდა, მაგრამ უმაღლე გასწორდა. უცნაურად მოცურდა, ისეთ ადვილზე მოცურდა, სადაც მწელი არ იყო მარხილის გატარება და არ უნდა მოეჭურებულყო. „გაჩაჩერე! — მოვსმა ბიჭს. — ცოტა ხანს გააჩერე...“

ბიჭმა მარხილი გააჩერა და განქარგულეხას დაელოდა. წელამდე თოვლში იდგა და თოვლის მტკს ვერაფერს ხედავდა. თოვდა, თოვდა გაჩქარებით: ხარებზე, მარხილიც, გზაც და მამაც, რომელიც ბეჭით მარხილს მიჰყრდნობოდა, ყველაფერი თეთრი იყო.

— ჰოუ! — გამაძახა მამას და თოვლში ფეხის მონაცვლეხა სცადა.

პასუხი არ იყო.

— ჰოუ! — გამაძახა ისევ. — წაიდრეთ?

არც ახლა იყო პასუხი.

ბიჭმა საბელს ხელი უშვა და თოვლში ბორძიკით რამდენიმე ნაბიჯი წადა. მამა იქ არ იდგა, სადაც უნდა მდებარეყო. უცხად, გამეჩეხულ ფეხს წამოიწყო და კინადამ წაიჭცა. „ცუდად ვარ, შვილო! — ამოატყვა მამამ. მარხილთან მიწოლილიყო თოვლში და მძიმედ, აჩქარებით სუნთქავდა.

— ბუბა! — იყვია ბიჭმა. — გვიშველე, ბუბა!
 მქემოდან პასუხად გაურკვეველი ძახილი მოისმა.
 ბიჭმა მამასთან ჩაიბუხლა და სახეზე თოვლი მოსწმინ-
 ნდა. „მამა, მამა!“ — ჩასახდა ვაიკნებულმა, სხვა სიტუ-
 ვა ვერ ებოვნა. არც გაუგია, როგორ წაადგათ თავს ბუ-
 ბა ვასილი. ბიჭი მოაცილა და ახლა თვითონ ჩაიბუხლა
 „რა მოგვიდა? — ჰკითხა დაბნეულად. — მთლად გალუ-
 რჩებულარა...“ „მკვია... — ამოთქვა მამამ, — ცუდად
 ვარ!“ „ციცხლს დავანთებ, — უთხრა ბიჭს ბუბამ, — ფი-
 ცრულში ჩავიბრუნებ და ციცილს დავანთებ...“

ბუბამ დაღმართი გიჟივით ჩაირბინა და თვალს მიე-
 ფარა. ფიცრული ნახევარი კილომეტრზე იყო. მამა-შვილი
 ბარტო დარჩა.

„შევიძლია წამომაყენო? — ჰკითხა მამამ, — უღელს
 ხელს მოვიკიდებ და ნელა ჩავალთ ფიცრულამდე...“

წამოიღუნენ. ძლივს მივიდნენ უღელამდე. მარხილი
 ხელს შეუჭლიდათ ნელა სიარულში. ბიჭმა ხარები გა-
 მოხსნა მარხილს და დაიბრუნა. მამა მთლად მოეშვა და
 უღელს გადმოვიკიდა. ბიჭი ხელს აშველებდა, არ გაბო-
 ვარდნისო, თან ხარებს წინ უძლიდა. გულს უფრიალებდა.
 ფიზიკური და სულიერი დაძაბულობისაგან კანცალია იხი-
 ტანა.

უცებ მამის სხეული ბიჭს დააწვა მთელი სიმძიმით.
 მოცურად უღლიდა და თოვლში გაიშალა. ორთავენი
 თოვლში იწვნენ. ხარები თავს აღწენენ მამა-შვილს.
 „შვილო, — წყნარად თქვა მამამ. — ბავშვებს მიზედელ
 და დედას პატივი ეიცო... ხე-ტყე მოზილული გვაქვს, შენ
 იცი, ზემო სართულს თუ გააწყობ...“

თავი გადაუყარდა და დაღუბდა. ყველაფერი გათავდა.
 ბიჭი წამოვარდა და გაქცევა დაიპირა. უცხად თვალბე-
 ში სისხლი მოაწვა და საფეთქლებმა ტეხება დაუწყაო. იწ-
 ივლა ყურში ქარმა და თვალთ დაუბნელდა...

გონს რომ მოვიდა, ფეხზე იჯდა და სციოდა. ათოვდა
 შუბლზე და ათოვდა მხრებზე. ათოვდა მამასაც. შრია-
 ლებდა ყრუდ და ბუზღუნებდა თოვლი. ძირს ბუბა ვა-
 სილის ციცილი აპრიალდა ფარდალად ფიცრულში,
 მაგრამ გვიანდა იყო.

დაიხარა თორმეტი წლის კაცი, რაღაც ყრუ, გაურკვე-
 ვილი ბგერები აღმოხდა და, როგორც შვილის წესით,
 მამის ცხედარი გაასწორა.

• • •

აი, ეს საწვია ამავე მიამბებს ლაშხეთს და ეცეროდან
 გწერთ. შეშემძლო განა არ მომიწერა? შვიდი შვილი რჩე-
 ბოდა გელა ონიანს ობლად და მაინც გულშევიდად შე-
 ეძლო ქვეყანას გამოსაზოგებოდა, რაკი ანდერძს შშრო-
 მელსა და უნარიანს, მხენსა და მამაც ეავს უტოვებდა.

ხალა როგორ შეუსრულა თორმეტი წლის ქორა-
 მახვში ანდერძი მამას, ეგებ თვითონ შეიარათ როგორ-
 მე ლაშხეთს და საკუთარი თვალთი ნახათ — არაფერს
 იხარალებთ პირქელში, მაგრამ მშვენიერი სევანეთის ხილ-
 ვით.

ბიორგი შავბეკაშვილი

ქართულმა საბჭოთა მწერლობამ მძიმე დაწაკლისი გა-
 ნიკავდა. ალბა გვყავს ყველასაგვის საუვარდლო მწერა-
 ნი. ქართული სიტყვის შესაძლებელი როგორც შავბეკა-
 შვილი.

შემოქმედებითი ენერგიით აღსავსე, მხატვრული ნი-
 ჰის სრულმხრივ დაფორტირების ასაკში გამოცალა
 გიორგი შავბეკაშვილი ქართულ მწერლობა რიგებს.
 რამდენი უბედრესად საინტერესო ჩანაფიქრი, წლი-
 ბის მანძილზე ნალოიადებიც იცნება დარჩა განუ-
 ხორცილებელი მწერალს.

მუდამ შთაფრებული, რუმი და დაუღალავი შემ-
 მოქმედი ბეშარაბი სიყვარულით უმღერიადა სამ-
 შობლოს, ადამიანს, სიცოცხლეს...

მათივედმა სამუდამოდ შეიყვარა მისი მომზი-
 ლავი გულის უშუალო განაგებელი მოთხრობები, ღმე-
 სები, პიესები, ლიტერატურული წერილები...

ვანასუთიებელი სინაზით უყვარდა გიორგი შავ-
 ბეკაშვილს ბავშვები. სწორად ამ ფაქტს სიყვარუ-
 ლით ქმნიდა იგი მშვენიერ სახეშეშო ნაწარმოებებს
 და პატარებიც ასთივე სიყვარულით პასუხობდნენ
 მწერალს. „სათაფლია“, „მტკარის სათავაგენს“,
 „კერავ ბიჭი“, „მერცხლის ბუდე“, „ატმის კურკის
 ამავე“ და სხვა ნაწარმოებები კვლავაც არა ერთი
 ნომრი თაობის საუვარდლო წიგნები იქნებიან.

გიორგი შავბეკაშვილი მუდამ იყო ეფრნელ „პიო-
 ნისი“ ერთ-ერთი ყველაზე ავადმდებელი მოამბე-
 და ფულშეძობავარი. როგორც სარდატეკო კოლე-
 გის წინაი და მუდამ მხოლოდ მინარეობებს
 იღებდა „პიონერის“ ყოველი ნომრის მომწვევანი.
 ბავშვთა პულიერი სამყაროს შესანიშნავი მადნე-
 მრავალმხრივად განათლებული ადამიანი თავისი ჭი-
 ფისი რიცეებით დიდად უწყობდა ხელს ჩვენი ეფრნა-
 ლის მხატვრული დონის ამაღლებას.

და რაოდენ სამწუხაროა, რომ ამიერიდან ჩვენს
 რედაქციამ ვეღარ შევძალ გიორგი შავბეკაშვილი.
 მისთვის ჩვეული დინჯი ნაბჭებთ, ალერსიანი ღმე-
 ბით... და, რომ „პიონერის“ ფურცლებს კვლავ ვე-
 ლად დაამშვენიენ მისი ნაწარმოებები, რომელსაც
 გვიპირდებოდა მწერალი, და რომლებსაც მოუთმენ-
 ლად ელოდნენ ჩვენი მკითხველები!

გიორგი შავბეკაშვილის სახელი და შემოქმედება
 ჩახურდის მუდამ იქნება მართლსაღმის უანჯარო სამ-
 ხანურის, ადამიანური სისხეტაკისა და კეთილშობლე-
 ბის სიმბოლო.

შორს არის ჩვენი სამშობლოდან ვი-
ეტყვამი, იგი სამხრეთ აზიის უკიდურეს
წერტილზე მდებარეობს.

თანამედროვე რეაქტიული თვით-
მფრინავით ჰაერში განუწყვეტელი 22
საათი უნდა დავყო — თბილისიდან ვი-
ეტანამელთა დედაქალაქში, პანიონში
რომ ჩაფრინდებ.

ბუნებას არაფერი დაუშურებია, რომ
საკვირველი სილამაზით შეემეცო ეს
ქვეყანა. საქართველოს მკვიდრს რომ
სხვა ქვეყნის სილამაზე მოგაჯადოებს,
მართლაც და სწორუპოვარი სიკვლამე
უნდა ახასიათებდეს იმ ქვეყანას.

ვიეტნამის გაშლილ ველზეზე ყოველი
მეტავალი მიწა დამუშავებულია; მიწის
მუხს, როგორც წესი, წელიწადში ორი
მისავალი მოჰყავს. ამ ველზეზე ვიეტ-
ნამელებს უფრო მეტად ბრინჯი მოჰ-
ყავთ. ჩვენ ყველამ კარგად ვიცით, თუ
რა ჯაფა სჭირდება ჩაის ბუჩქს და ვაზს,
მაგრამ წყალში წელიწად ჩამდგარ
ადამიანს რომ ნახავთ, რომელიც ბრინ-
ჯის ყლორტებს რეავს, მერე და ისევ
წყალში, ბრინჯის ჯვჯილს თოხნის, მე-
რე მეც და, ასე დაუშთაგრებლად მთე-

შეხვედრა
ვიეტნამელ
კარიკატეზთან.

ეს იალქნები, ამომავალი თუ ჩამავალი
მზის სხივებით განათებული, მართლაც
რომ ფევირული სილამაზის სურათს
ქმნიან.

თენდება. ზღვიდან, მდინარეებიდან
საკვირველი და საამური მუსიკა ისმის.
ეს — ორი ინსტრუმენტის, ხის დოლისა
და სალამურის მსვავსი ფლეიტის დუე-
ტია. რიტმული, მელოდური და პანე-
ტი. თურმე ამ ჰანებებით მოჯადოებული

კები ოკეანისა და ზღვების ფსკერიდან
ამოზიდულ ციკლოპებს ჰგვანან. ალ-
ბათი, დღამიწის ამ კუთხიდან გადაი-
ნავცლა ბევრმა მიომამ ძველ ანტიკურ,
ხმელთაშუა საწყაროში. მიწის ზედაპი-
რი დაფარულია უღრანი ტყეებით, ჯუნ-
გლებით. მთები მდიდარია წიაღისეუ-
ლით. ჰაიფონის ანტრაციტის საბადოე-
ბი ცნობილია მთელს აზიაში. ამ ქალა-
ქის ნავსადგურში ჩვენ მრავალი ქვეყნის
გემები ვნახეთ. გემები „შავი ოქროთა“
იტვირთებოდა. ჩვენი გეოლოგების დას-
მარებით, მთებში ვიეტნამელები იძებნენ
მადამს, ნავთს.

ვიეტნამში ასლა ომია და ოქროსფერი
ქვიშით მოფენილი, პალმებით დამშე-
ნებული პლაკები ბევრ ტურისტს არ
იზიდავს; მაგრამ, ალბათ, მალე გადაი-
ვლის ქარცეცხლი და ათასობით, ათი-
ათასობით ადამიანი გაემურება ზღვის
ამ სანაპიროსაკენ. ბუნება აქ გაცილებით
უფრო ლამაზია, ვიდრე განთქმულ ნი-
ცაში თუ რივიერაზე, და არაფრით არ
ჩამოუვარდება საქართველოს უმშვენი-
ერეს ზღვისპირეთს. ჩვენ ჰაიფონის
პლაქზე დეკემბრის ბოლო რიცხვებში ვი-
ყავით. ოცდაექვსი გრადუსი სითბო იყო,
წყლის ტემპერატურა ოცდაათს გრა-

გემირი ქვეყანა

ლი წლის მანძილზე, — შესაძლოა
ყველა სხვა შრომა იოლად მოგეწყენით.
ვიეტნამში მარტო ბრინჯი როდი მო-
დის. ყოველ ვიეტნამელს უზომო ერთი
ან ორი მანანის დიდი ხე უდგას, ეს ხე-
ები დეკემბერში დახშობილი იყო ნაყოფით —
კაურუკის ხეები, ბატატის მცე-
ნარეული, მანდარინები, მანიოკი, ლი-
მონები, ფორთოხლები, პაპაია, ათასი სა-
ხის ბოსტნეული... დეკემბერში იმდენი
ჰამიდორი და კიტრი იყო, ჩვენში ავ-
ვისტოსა თუ სენტემბერში რომ არის.

თვალუწვადნულ ველზეზე დინჯად,
ზანტად მიედინებთან წყალუხვი, ფართო
მდინარეები, რომლებიც წყნარ ოკეანეს
ერთვიან.

ვიეტნამელები ზღვისა და მდინარის
შვილები არიან. მათ მთელ მსოფლიოში
მარჯვე მეთევზეების სახელი აქვთ გავა-
რდილი. ვიეტნამელთა ერთი ნაწილი
ცხოვრობს წყალზე ატარებს, ჯონჯაზე —
დიდ ნავეს იბადება, აქვე ცხოვრობს და
შრომობს, სამუდამო სამყოფელსაც აქ-
ვე — წყლის პირას პოულობს.

მდინარეებზე იალქნიანი ნაგების მთე-
ლი ფლოტილიებია. სხვადასხვა ფერის

თევზი იქით მიემურება, საიდანაც მუ-
სიკა ისმის. აქ კი ზღვიდან და მთიდან
უდარაჯებენ და ტონობით ნადავს
აბარებენ სახელმწიფოს. ვიეტნამის
წყლებში მუსიკის მოვარული თევზი
ცხოვრობს და მუსიკისავე სიყვარულის
მსხვერპლი ხდება წყალქვეშა სამყაროს
ეს მოსადგურე.

ვიეტნამში, წყლისა და ველის გარდა,
მთებზეც ბევრია. მთვარიან ღამით გორა-

ბორის პოლკოვი და
კლადიმერ მაკვარია-
ნი ათვლიერებენ
უშუბარას, რომე-
ლიც ჩამოვდეს ამე-
რიკელებმა და არ
აფეთქებულა.

დუსს აღწევდა. იალქნიან გემზე ერთი-ორი საათის გასვრცობა საკმარისი იყო, რომ მზე მაგარად მოგვეკიდებოდა. ჩვენი მზანვე სულ მაღლა იყურებოდა, — აქ ხშირად დაფრინავდნ ამერიკელი მეობრეები და ტყვიანიწვევებიდან ტყვიანი უმწევეს მეთევქე სილამაზის განცდას ხელი ვერ შეუშალა ამ დაბაძულმა ვითარებამაც.

ცნობილ რუს მწერალ ბორის პოლევოისთან, ვიეტნამის ლიტერატურის ერთხელ შევსაუბრებოდა და ვიეტნამური ენის ბრწყინვალე მცოდნესთან — მარიან ტკაჩოვთან ერთად მთელი ჩრდილოეთ ვიეტნამში მოვიგზავნე. ვიფრინებო ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთისაკენ, დაგავფალოვებო განთქმული დიენ-ბიენ-ხუის მიმართები. ვიეტნამელებისათვის დიენ-ბიენ-ფუ ისეთივე წმიდა ადგილია, როგორც ჩვენთვის კრწანისის ველი ან გმირი ქალკაცი ვოლგაზე. 1954 წელს სწორედ დიენ-ბიენ-ფუსთან დაამარცხეს ვიეტნამელებმა ფრანგ ოკუპანტთა საქმესიდიფიკო კორპუსი, ხელთ იგდეს აურაცხელი სამხედრო ნაღველი, დაატუსაღეს საექსპედიციო კორპუსის მთავარსარდალმა — გენერალმა კაბრე, მიიქრონის მიის ტიტამ. ასე დაამარცხდა ფრანგი იმპერიალისტების ოთხმოცე წლის ბატონობის მანა ამ ქვეყანაში.

ფრანგები პარტოლდენ ვიეტნამის ჩრდილოეთ ნაწილში როდი იბრძოდნენ. ვიეტნამის დემოკრატიული რესპუბლიკა ჩვენ მთელ სივრცეზე მოვიარებო და არ გვიანბავს კუთხე, სადაც არ იყოს ფრანგთაგან აწებებული ამბოზაურები, ლიტები, ფორტები. თვედნ მათ შეხვედებით ყველა ზუსტჯარედინზე, გორაკების თავზე, დიდი ქალაქების ქუჩებში. ოკუპანტთა ეს ყოფილი გამაგრებული ცენტრები ჩვენ ვინახებო პანოში, პაფონში, პალონში, ვინში, ღონე პოში (ამ ქალაქებს ახლა ბომბავენ ამერიკელი საჰაერო მეგობრები) და ვიეტნამის მრავალ სხვა კუთხეში. ამ გამაგრებული წერტილების კვლევაზე ახალი წარსურებია: „ძირს ამერიკელი დამპყრობლები, გაუმარჯოს სამხრეთ ვიეტნამული ძემების გმირულ ბრძოლას!“, „იანკოვ, წაეთროეთ ვინა!“, აქვე მინდა შევინშო, რომ ახლა ვიეტნამში ყველაზე საძულველი და სალამდოი სიტყვაა — იანკი, რაც ნინჯავს ამერიკელებს. აი, ერთი მაგალითი. ქალკაცი ვინის სასტუმროს ვინში ბიჭუნები ობობანას თამაშობდნენ და საწყისში ყველაფერი როგვე მიდიოდა. ბოლოს, ჩვენ შევნიშნეთ, რომ ერთ მოხრდილ ბავშვს უხვევ უმოწყალოდ დაუწყეს ცემა. გავეშურე ბავშვის და-

სახმარებლად, თან მარიან ტკაჩოვი გამომყვავ. „მეობრები“ რომ გავაგვევლო, ტკაჩოვს ვიხვევ გამოვიტანო ბავშვებისათვის, რას გრძობდნენ იმ ბიჭს. „როგორ თუ ხას, რომ არ მივევლომდითი — ხელში შემოვავადებოდა; მაგ არამზადამ ჩვენ ამერიკელები ვეიროვს ეს თამაზი აგარ არის, ეს ლანძვევა არის“, — თქვეს ბავშვებმა. ასე შევაცხენინა ლინკოლის, ჯუჯურისონის, ჰემინგუეისა და ფოლკნერის შობილი დიდი ამერიკელი ხალხი სამხედრო ხროვამ და ამ სახელწოდებით დღევანდელმა, არც თუ შორის მჭერეტიკელმა მმართველმა წრებმა.

1954 წელს ვიეტნამელებმა ფრანგები რომ გარეკეს, ისეთი შთაბეჭდილება შეიქმნა, თითქოს ამ მრავალტანჯულ ხალხს ცოტაოდენ შესვენება არუნა გამარჯვებამ. მართალია, ვიეტნამი გაიყო, სამხრეთ ვიეტნამში მემამულელებისა და მისი ყიდული ბურჟუაზიის მთავარმა ჩამოყალიბდა, მაგრამ ვიეტნამელ ხალხს იმედი ჰქონდა, რომ 1954 წლის შედეგის კონფერენციის დადებითობათა თანახმად, ვიეტნამში სახალხო არჩევნები ჩატარდებოდა და ხალხი თვითონ გადაწყვეტდა თავის ბედს და მომავალს, მიიქრონ უმეტეს, რომ ჩრდილოეთ ვიეტნამში ხალხის ხელისუფლება დაწყებდა, — იქ სოციალიზმის საფუძვლების მშენებლობა შეუდგენ.

ასე ფიქრობდა ვიეტნამელი ხალხი, მაგრამ სხვაგვარად სჯიდნენ ვაშინგტონში. ამერიკის შეერთებული შტატების დედაქალაქში მუაკერულ, ავანკურ გვეგნებს აწებავდნენ. სამხრეთ ვიეტნამში ფრანგი ოკუპანტები ამერიკელმა ყანალებმა შევიღეს. ამერიკელებს ვიეტნამის ხალხის ეროვნული ინტერესი აინუნებდა არ მოსდიოთ. ვიეტნამის ტერიტორია ამერიკელებს მხოლოდ იმისათვის სჭირდებოდა, რომ განამტკიცოს თავიანთი პოზიციები სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიაში, ამ პლაკადრშიდან დაემუქრონ ინდოეთს, ჩინეთს, ინდონეზიასა და ამ გეოგრაფიულ განიხზე მსსობრედ სხვა ხალხებს და სახელმწიფოებს.

ამერიკელები სამხრეთ ვიეტნამში ხალხს სიმ ვერ დაყუარდნობოდნენ! მათ იქ სხვა მოკავშირეები იბრუნეს. ეს იყო მემამულეები და ბურჟუაზიის რეაქციული, ანტიეროვნული ნაწილი. ამერიკელები მათ შვენივს აგზავნიდნენ ამერიკის სამხედრო სასწავლებელში და იქ ვიეტნამელი ხალხის ჯალათებად ზრდიდნენ და წგრინიდნენ. სხვათაშორის, მათ რიცხვს ეკუთვნინან ყოფილი სამხედრო დეტატიკალი გენერალი ქსანი, ახლა საიგონში მოკალათებული გენერალი მი-

ნი, პოლკოვნიკი ტბიო და სხვა მრავალი.

ამერიკელთაგან წაქეზებულმა რეაქციონერებმა — ნგო დინ დინჰამ და სხვა იმითავივე დაიწყეს ხალხის მარცხვალეკა. იმ ბევრ სამხრეთვიეტნამელ პარტიოტს ვესაუბრე. ყველა ერთხმად აღიარებდა, რომ სამხრეთვიეტნამელი ხალხი იძულებული იყო დაევიწყა ბრძოლა, რადგან მას მიწას და მიწის ნაცვლს ართმევდნენ, მარცხვადენ, აწვიობდნენ ეკვეუციებს, ოლივე მამაპაპათავს დასახლებულ მიწა-წყლიდან აძევებდნენ, ე. წ. „სტრატეგიულ სოფლებში“ იძულებული ერეკებოდნენ. თუ რა არის ეს სტრატეგიული სოფელი — ჩვენ სამხრეთ ვიეტნამის მეტროლ ქალთა ხელმძღვანელმა ლე ქსანმა მოვიცხინო: „სტრატეგიული სოფელი“ — ეს ფაქტიურად იმ ტიპის საკონცენტრაციო ბანაკია, როგორსაც დაპრობოლ ქვეყნებში გერმანული ფაშისტები აგებდნენ. ხალხს, ისიც ისეთ ხალხს, რომელიც საუკუნეების მანძილზე თავისი სამშობლის დარსებისა და თავისუფლებისათვის იბრძოდა, რაღა დარჩენილა, — ის აღსდგა და, აგერ ათი წელია ებრძვის ამერიკული კოლონიზატორებს და მათს დაფილიობე ამტკავებს.

იმპერიალისტების ებრძვის ყველა — დიდი და პატარა, ბავშვი და მოხუცი, მამაკაცი და ქალი, ებრძვის თავგამოდებით, უკომპრომისოდ და, როგორც მსხვერპლის გაღებაც არ უნდა დასთორდეთ ვიეტნამელებს, ისინი თავის სამშობლოს არაფერ დაუთმობენ.

ვიეტნამის გმირი ხალხი ადრე თუ გვიან გარეკავს თავის მიწიდან და ციდან ამერიკული მეგობრებსა და ყანალებს, რომლებიც, მარცხებიან რა ბრძოლის ბეგუნზე, შიშის მოხუცებზე, ქალბები და, მგავშებზე იძუდნენ. არც ეს არის ახალი ამბავი, — ასე იქვეილა ყველა დამპყრობი, რომლსაც თავისი აღსასრული მისახლოებას გრძობდა.

საბჭოთა ხალხი, თავის მხრივ, ყველაფერს გააკეთებს, რათა უფრო აქტიურად დაეხმაროს თავის ძმებს, რომლებიც იქ — შორეულ, სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიაში თავგამოდებით ებრძვიან თანამედროვე მსოფლიოს ჯანდარმს — ამერიკულ იმპერიალიზმს.

ვლ. მავაპარინი
ფოტო ავტორისი

ბუნების საფრთხობანი

ბუჩის საფრთხობელი

ამ ფოტოზე აღბეჭდილ გამოსახულებას უყურებდ რომ წააწყდეთ ტყეში—ნამდვილად შეგე შეინდებათ,—იგი რაღაც ცხოველი გვეგონებათ! დამშვიდდით!—იგი ჯირკთა და სხვა არაფერი, მაგრამ მას თითქოს ხელეზივც აქვს, თვალეზივც, ფეხეზივც, ყურეზივც და ცხვირეზივც!

პამიდორი—პინგვინი

თურმე იზრდება ასეთი პამიდორი, რომელიც ძალიან წააგავს პინგვინს.

ვაშლი—წიწილა

არ გვეგონათ, რომ ეს სიცივისაგან მობუზული წიწილა იყოს,—არა,—ეს ვაშლია. ისე კი, მართლაც ძალიან ჭკავს წიწილას. ოღონდ ეგ არი—კუდი არა აქვს და ბუმბული.

კარტოფილი—იხვი

—ეს კი ნამდვილი იხვია!—იტყვი თქვენ, ამ ფოტოს რომ დახედავთ. შეცდებით!—ეს არის კარტოფილი, მაგრამ ისე ჭკავს იგი იხვს,—შეიძლება არც დაიჯეროთ, რომ ფოტოზე დაბეჭდილია კარტოფილი და არა—იხვი.

ხის ურჩხული

ეს ხის ურჩხული ბაიკალის ტბის მახლობლად გადაიღეს ფოტომაყვარებლებმა.

— დამისახელეთ საგანი, რომელიც ამ ქვეყანაში არის წლის წინ არ არსებობდა,— იყოსა მასწავლებელმა.
— მე, — უპასუხა შედი წლის ბიჭუნამ.

— ზანს, არ შეიძლება თითოს გაშვებით ვინმეს ჩვენება, — ანწავლა დედა.
— დედა, მე გვინათა, ამ თითით შეიძლება.
— ვითომ რატომ?
— აბა, რატომ ჰქვია საჩვენებელი თითი?

მასწავლებელი: — რატომ იუნივერსიტეტში წყალი?
მისწავლი: — იმიტომ, რომ ბავშვებმა ისრაილონ.

— მისხარი, მამილო, — დიდი თევზები მართლა სჭამენ სარდინებს?
— კი, მართალია.
— შერე როგორ ხსნიან თუნუქის ქილვებს?

პატარა ლხმის სარკვეში ჩაიხედა და თვალეზი დახუჭა.
— რას შვრები? — ჰკითხა დედა.
— ვუუუურბებ, როგორ მძინავს.

— ბიერ, ამბობს მასწავლებელი, — კატაზე დაწერილი შენი საშინაო დაჯილდოება ძალიან ჭკავს შენი ძმის ნაწერს.
— ეს რა ვასაკვირია, ჩვენ ხომ ორივენი ერთ კატაზე ვწერდით.

— დედა: — ხომ ავიკრძალე ჩხუბი ხელავ, კიდევ დაგვიარგავს ორი კბილი.
— პინძი: — არა, დედა, არ დამიკარგავს, ჭიბუნი მაჭკვს.

მასწავლებელი: რა ჰქვია სამკუთხედში მდებარე სწორი კუთხის მოპირდაპირე გვერდს?
მისწავლი: ჰე... ჰი...
მასწავლებელი: აბა, აბა, ჰი... ჰი...
მისწავლი: ჰიპოტოზი.

ქვეყნიური

გაგაგაგა

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

დახეხეს და მინ წაიღეს, ეს კუნძი და-
დატოვეს, — არ დაიპიპაო, — თქვა
გოგის მამამ.

ვაჯას წესად ჰქონდა, — როცა აქ გა-
მოიღლიდა, კუნძზე შეხტებოდა და შორს,
შვისგულს მიფიცებულნი რიყის იქით ჩა-
კარგულ მზეს გახედვდა. ახლაც ასე
მოიქცა, მაგრამ მდინარე ვერ დაინახა.
წვიმა კარგა ხნის გადღებულ იყო
მაგრამ მზეს ვერ კიდევ ვერ გამოიწ-
ლვია ლეგა ღრუბლების სქელი ფენა.
ბზიფის ჭალასა და თვით მდინარეზე
მრუზე ნისლი გაწოლილიყო და იქაურო-
ბას აბნელებდა.

— ნისლია, არაფერი ჩანს, — თქვა
ვაჯამ, კუნძიდან ჩამოხტა და გზა განა-
გრძო.

პაერი როგორღაც მძიმე და ნესტიანი

ნოღარ ხუნდაქი

მახატარი ზურაბ ფორჩხიძე

ალაფებულ ბილიკზე, რომელიც ბზი-
სა და პაჭის ბურქებში მითიკაგე-
ბოდა, სამნი მიდიოდნენ. ბიჭებს წინ ვა-
ჯა მიუძღოდა. პირში პაპიროსი გაეჩარა,
ხელში ჩიბიკებში ჩაეწყო და ისე მიბი-
ჯებდა. ვაჯა თავის ტოლებზე ბეჭარა
დიდი და ღონიერი იყო. მას ჯოტო მის-
დევდა ფეხდაფეხს. იგი ვაჯას მხრებამ-
დევ ძლიერ სწვდებოდა. ჯოტო, თითქოს
ნაადრეუ სიბერეს მოუხრიაო, მოვილ-
დული მიდიოდა. მას პირი მუღამ და-
ღებულ კიბონდა, ამიტომ „ლოქი“ შე-
არქვეს ტოლებში. პაპიროსი ჯოტოც
აბოლებდა, მაგრამ ბოლს არ ყლავავდა.
მეორე ხელში გრძელი, ბოლოწერილი
ბამბუკი ეჭირა. ბამბუკზე ძაფი იყო შე-
მოსხვეული. ძაფს ბოლოზე ანკისი და
ტყეის ნაჭერი ება.

სულ უკან მესამე ბიჭი მიყუნდრუკე-
ბდა. იგი ხუხტი და იმ ორზე ბვირად
პატარა იყო. ინდაურის კვერცხით
დატიკნილი სახე და უცნაურად წერილი
თვალები ჰქონდა. ამ ბიჭს ვაჯამ „პუპ-
სიკა“ შეარქვა. — ჩემი შეზობლის ფი-
ნიას ჰგავს და ამიტომ შევარქვი ეს სა-
ხელიო, — ამბობდა სიცილით. ბიჭს გო-
გი ერქვა, მაგრამ ყველამ დაივიწყა მისი
ნამდვილი სახელი და დიდიც და პატარა-
რაც „პუპსიკას“ ეძახდა. ბიჭს არ სწყინ-
და ეს. ვინ იცის, იქნებ სწყინდა კიდევ.
მაგრამ არასოდეს არ გამოუმეტავებია.

გოგის მოკლევადიანი შარვალი
ეცვა და მაკარონივით წერილი ფეხები
მურღისთავებამდე ამოსვროდა ლაფში,
ხელში ვედრო ეჭირა. ვედროში ჭიბი
სავსე თუნუქის კოლოფი და ანკესებანი
დაგორგლილი ძაფი იდო.

ბიჭები ახლა უხმოლ მიაბიჯებდნენ.
ისინი ამ ადგილას არასოდეს არ ლაპა-
რაკობდნენ, რადგან სულ ახლოს, რკი-
ნივზის გადღამა, ღორღის ქარხანა რახ-
რაზებდა და მაინც ვერაფერს ვერ გააგო-
ვებდნენ ერთმანეთს. ქარხანაში სამ
ცვლად მუშაობდნენ და დღედაღამ მისი
რახრახით იყო აკლებული იქაურობა.

იყო. წვიმის წვეთებით დამძიმებული, ბილიკზე ჩამოშვებული ხის ტოტებით სახესა და მკლავებზე ეგვროდა ბიჭებს...

რიყეზე გავიდნენ. ახლა უკვე აღარ ესმოდათ ღირისი ქარხნის დარღვევი, სამაგიეროდ აღდიდებული ბზისფის გაბმული მშუელი იქცევა მათს ყურადღებას. მდინარის ნისლით სქელი ფენა ისე დასწოლოდა, თითქოს გასრის უპირებისო. ნისლი გაუმჭვირვალე იყო და ღონდაც არ ჩანდა გაღმა ნაპირის ფერდობზე გაშლილი ყუთები ტყე, სადაც ბიჭები ახალი ყუთები მარწყვისა და სოკოს საკრეფად. ნისლს ეკავასიონის შეფენებაზე აღმართული ძველთაძველი, აქა-იქ ჩამომოლილი სიმარგებიც საბუნლადგულოდ შევნიშობ.

ბიჭები ნაპირს მიუახლოვდნენ. ბზიფი საოცრად აღიღებულყოფი და ცოცხლორული ღრიალით მიეჭანებოდა თავიქვე.

— ჰო, ჰო, რა გადარეულია! — წამოიძახა ჯოტომ და ბამბუკი მიწაზე დააგო. იგი თავთხელ წყალში ჩაგდა და ლაფში ამსივრილი ფეხების ბანას შეუღმა. წყალი ცივი და მღვრიე იყო. პატივცემული ცივი და რთილიანი იყო, როგორც წყალი.

ჯოტომ სველი ხელები იღლიებებმე შეიყო და მიჭეხისაკენ წამოვიდა.

— მოდი, ხე ვითევსავეთ, ვაგა! — ვაგამ ჯოტოს მხრებზე ჩააგდო ხელი, მიაბრუნა და პანლური ამოაჭრა. ვაგას არ მოსწონდა თავისი სახელი. — მე ღონიერი ბიჭი ვარ და ვეფხვია უნდა მექვას. ბიჭები გაფრთხილებული ჰყავდა: მარტოდ რომ დაფრჩხილი, ვეფხვია დამძიმებული.

— ჰო, ვეფხვია, — ღიმილით უთხრა ჯოტომ და გოგის თვალი ჩაუკრა, — ხე ვითევსავეთ დღეს.

— რატომ? — უბულოდ ჰკითხა ვაგამ და ტანზე გახდა დაიწყო.

— ძალიან აღდიდებულია ბზიფი.

— მერე? — ვაგამ ტანსაცმელი გაიხდა და დაეგორგალა.

— სამიშინა... — გაუბედავად თქვა ჯოტომ.

— ნუ სულელობ! — შეუწყრა ვაგამ, ტანსაცმელი ბრტყელ ქვაზე დადო და ხტუნავ დაიწყო.

— პირითი, ახლა უფრო ადვილად დაიჭირებთ თევზს, — თქვა ვაგამ და გოგის გახდა: — ბუხის; ამოიღე გორგალი და ძაღვი გაჭიმე.

გოგომ ვედროდან გორგალი ამოიღო, რიყეზე გაიარა, მრგვალი, მოგრძო ქვა მონახა და ძაღვის ბოლოზე მიაბარყუა, მერე ქვა დააგო და გორგალის გაწლას შეუღმა...

— მიდი, ტუბი წამოაციე ანჯესებზე, —ახლა ჯოტოს მიმართა ვაგამ. ჯოტომ მღვრიე ბზიფის დასქელებული ტიღლებში ცქერით ისე იყო გათბული, რომ არც ვაგონიდან ამხანაგის ნათქვამი.

— არ გემის, ლოქოვ? — შეუწყრა ვაგამ ვაგას.

— რა იყო... — უნდოდა, „ვაგაო“ ეთქვა, მაგრამ დროზე შეიკავა თავი, — ვეფხვია, მე ვეფხვნი?

— ჰო, შენ.

— რა გენა?

— ტუბი წამოაციე ანჯესებზე-მეთქი.

ჯოტო წამოხტა და დაეღობის შესასრულებლად წავიდა.

როგორც იქნა, მზემ გამოარღვია ღრულის სქელი ფენა და წყალში უნდა მდღემიქნა ხარბად დააცხრა. მშის სხივებზე ათასფერად აბრტყელდა ნამდაყრილი გარემო. ნისლმა შეუმჩნეველად წამოიჭრა გაბლა და ხეობის სიღრმისაკენ წალასასდა. ისედაც მღვრიე მდინარე კიდევ უფრო ყვილიდა აეღვარდა.

ვაგა რიყის ქვაზე იჯდა და განების ფრად გაწოლილ მდინარეს გასცქეროდა.

— ძალიან აბორგებულაა ბზიფი, — ფიქრობდა იგი, — ახლა გაღმა კამეჩიც კი ვერ გასკურავს.

— მზადა, ვეფხვი! — დაუძახა ბუხსიკამ ვაგას.

— ანჭევი ხომ არ აკლია?

— არა.

ვაგა ბიჭებთან მივიდა. ქვა, რომელიც აქამდე ფრთხილად ეჭირა ხელში, დააგო.

— დაამარყუვეთ ძაღვის ერთი ბოლო. ბიჭებმა ისედაც იცოდნენ, რა უნდა ენათ. მათ ვაგას მიერ შერჩეულ ქვას გამოაბეს ძაღვის ბოლო.

— ვაგა ერთ ქვას დასწავდა და აიღო.

— წაიდი, მორე ბოლოს მოჰკიდე ხელი! — უბრძანა მან გოგის, — შენ კი,

ჯოტო, შუამი ჩაღდე და ვედროს და მოშვევი!

— კარგი, მაგრამ... გავიხდები...

— გაიხადე.

სანამ ჯოტო გაიხდიდა, ვაგამ თვალთ გაწოლა უწყობდა: „ღრმად უნდა შევიტანო... იტამდე მაინც, სიღრმიდან ამოშვებული ტოტი რომ მოჩანს“.

— ვაგვევო! — დაიძახა ჯოტომ და ვაგამ უკანმოუხედავად გადადგა ნაბიჯი. წყალში ფრთხილად შევიდა. წყალი ცივი იყო. ფსკერზე დაყრილ ქვებზე დაღეკილი ლაფი სრიალებდა და ვაგას წარამართა სუდგებდა ფეხი. წყალი უკვე მჭერდამდე სწევდებოდა, როცა ჯოტომ დაუძახა: — გვეფხვა, ვეფხვია!

ვაგამ შრისხანედ მოუხდა მუხლამდე წყალში მდგომი.

— წამო, ფეხს ნუ ითრე, შე მართლა ლოქოვ!

ჯოტოს ეზარებოდა მუხლებზემოთ წყალში შესვლა. ეწინოდა კიდევ, მაგრამ მაინც გადადგა რამდენიმე ნაბიჯი. იგი თვალს არ აშორებდა წინ მიმავალ ვაგას, რომელსაც უკვე მხრები ღლივსად მოუჩინადა. ვაგამ ნეგების მალა ასწია და ისე დაიჭრა ქვა, თითქოს უპრობხლობდებოდა არ დასეფდებოდა რამდენიმე ნაბიჯი კიდევ უნდა წინ და, წყლის სიღრმეში უკვე გაუჩინარდა. ჯოტომ მაგრად ჩასაჭიდა ძაღს ხელი და მშითი დასქელებდა იმ ადგილს, სადაც ვაგა ჩამიხდა. წუთსაც არ გაუვლია, რომ ვაგა კვლავ გამოჩნდა წყლის სუდაპირზე. იგი სწრაფად მოაპობდა მდინარეს. ისე მარად უსვავდა მხარულს, ბიჭები აღტყელებს ვერ მალავდნენ და წარამართა იახსხდნენ: — ამა, ჰე, ვეფხვი, ამა, ჰე! ნაპირზე გამოსულმა ვაგამ, ღრმად ამოიჭმინა, ხელები გაიქნა, ტანზე აქა-იქ მოღებები შლამი ჩამოიშორა და მუხლზე ჩამოშლილი წაბნისფერი ქორი გაისურა. მერე, ოღაც გაღიმებული, ბიჭებს გადააგო თვალი და ბრტყელ ქვაზე დაჯდა. — რა შირს შეხედი, ბიჭო! — ვაგას ვედროდ მიუჯდა ჯოტო, — შირისაგან სული კინაღამ დავლიე. ვაგას გაეღიმა, მუხლზე წიკპორტი ჰქრა ჯოტოს და გოგის მიუბრუნდა: — ბუხსიკა, მარგლის ჯობილად ჰაპირსილია და ასანთი ამოიღე. თილილია. მუსეს უკვე მოესწრო რიყის გათბობა. სრულიად გადაწმენილიყოცა, ნისლს დატეხვებია სერობა, ნაკლუჯებად ქვეყლიყო და უპატრონოდ დარჩენილი. დარბეულ ფარასავით უგზო-უგვ-

ლოდ ცოდვილობდა, თითქოს ვერძნო, რომ არსებობის რამდენიმე წუთიდა დარჩენილდა...

— მოსწიე, პუპსიკე, — გოგისაც გაუწოდა ვაჟამ პაპირისი, როცა მან დაჯოტომ გააბოლეს.

— არ მინდა...
— მაშაშენი არ ეწეოდა, ხომ? — ჰკითხა ბიჭს ვაჟამ.

— არა, არ ეწეოდა... — გოგის უცებ ცრემლთი ავესო თვალღებში.

— ძალიან გიყვარდა მამა? — ჰკითხა ჯოტომ და სახეში ჩააყვებდა.

ბიჭმა თვალები დაახამამა, წამწამებზე სისველე იგრძნო და სახე გვერდზე მიაბრუნა.

— არა... — ძლივს ამოდერდა მან. — როცა ცოცხალი მეფულებოდა, მაშინ — არა...

— მაშინ არ გზრბობდი, ალბათ, — ნაღვლიანად თქვა ვაჟამ, — მიეც ასე მეგონა... — წუთით დადუნდა, დანისლულ სახეზე მასაც ცრემლი ჩამოუღვარა.

— დედა როცა მომიკვდა, მერე ვიგრძენი, რომ... — ენა დაება და ათრთოლებულე ქვედა ტურს კბილგები დააჭირა.

— მართლა მძიმე ტვირთის აწევამ მოკლა მამაშენი? — ჩუხი ხმით ჰკითხა ვაჟამ გოგის.

— რა იცი. ძია ამირანმა ასე თქვა და...

— ვინ ძია ამირანია? — დაინტერესდა ჯოტომ.

— ღორღის ქარხნის დირექტორი.

— რატომ აუწევია მერე დიდი ტვირთი? — არ ისეყებდა ჯოტომ.

— ვაგონი გადავარდნოდა ლიანდაგიდან... არავინ მყოლოდა მომხმარე, სანამ ხალხს მოხმობდა, საქმე გაფუჭდებოდა, და მართლს აუწევია...

— ღონიერი ყოფილა საწყალო... — ნაღვლიანად თქვა ჯოტომ.

— ახლა რა უნდა ჰქნათ თქვენ? — ჰკითხა კარგა ხნის ღუმლის შემდეგ ვაჟამ, — დედაშენი ავადა... თქვენ კი ოთხნი ხართ... — მან ხელის ოთხი თითი გაფარჩხა, თითქოს იქ მყოფთ არ სცოდნობდათ, რამდენი იყო ოთხი.

— არ ვიცი... — ამოიხზარა გოგომ.

გოგი ყოველთვის მზიარული, მოუსვენარი ბავშვი იყო. მამის უცაბედმა დაღუპვამ კი თითქოს ერთბაშად დააბერა, სიტყვაყუნწი და ფიჭიანი გახდა.

— პენსია დაგიინიშნეს? — ჰკითხა ვაჟამ.

— კი.

— რამდენი? — ახლა ჯოტომ დაინტერესდა.

— ოცდაათი მანეთი...

— ხუთ სულს ოცდაათი მანეთი რას უხამს, — თქვა ვაჟამ.

— გუშინ იყვნენ ჩვენთან... — თვალეში ამოიწმინდა გოგომ.

— ვინ?

— ჩვენი დირექტორი და კიდევ ვიღაც, რაიონიდან.

— მერე?

— ბავშვები ინტერნატში უნდა მოვაწყულოთ...

ვაჟა წამოღდა, ღრმა ნაფაზი დაარტყა და მერე წკაპურტით წყლისსაკენ ისროლა ამოიხსნის ნაშეწე.

— თქვენ რა უპასუხებთ? — ვაჟამ თვალთ გააყოლა პაპიროსის ნაშეწეს, რომელიც მდინარის დინებაში უშლა გაიტაცა.

— არ ვიცი...

— როგორ არ იცი?! — გაუკვირდა ვაჟას და გოგისკენ მოზრუნდა.

— მე ვეღარ გავუძელი მათ საუბარს და გამოვიქციე... მერე არ იცი, რა უპასუხა დედაში.

— არ გიკითხავს?

— არა.

ვაჟა კვლავ დაჯდა ქავსზე. წყლის დინების ისევე გააყოლა თვალთ. მდინარე ერთგან მკვეთრად უხვევდა, კლდეს ეს-ლებოდა და მისი ბოროლის ნაშეწევები უცნაურად ელვარებდა შუის სხივებზე.

— ჰო, სხვა გზა არ არის, — თქვა ჩაფიქრებულმა ვაჟამ.

— რა გზა არ არის?

— ბავშვების გაზრდა გაგიჭირდებათ უინტერნატოლ...

— არ გაგიჭირდება! — მტკიცედ უთხრა გოგომ და იგრძნო, — საკმარისი იყო ახლა კიდევ სიტყვის თქმას ცდილობო, რომ ყალბში მომდღარი ბოღმა ღრიალად გადასწყველოდა.

— რატომ, ინტერნატი კარგია, პუპსიკე...

— სხვისთვის იყოს კარგი, — როგორც იქნა, ბოღმა ჩაყალბა გოგომ, — ვიმუშავებ და ვარჩენ ჩემს ძმებს...

მერე დინასს არც ერთს არ ამოუღია ხმა. ისდნენ რიყეზე, შუეს მიფიქრებულეში, და თავთავიანთ საფეხრალს მისცემოდნენ.

— იცით, ბიჭეო, — უცებ წამოღდა გოგი და წვრილი თვალები მეგობრებს მიანათა, — ასე მეოწია, ძმებს დავაყარებ, ინტერნატში რომ წაიყვანონ...

— არა, პუპსიკე, არ დაგეყარებ, — დააიშვდა იგი ვაჟამ.

— არ დაგეყარება, — კვერი დაუჯოტომაც.

• • •

მზე დასავლეთისაკენ იყო გადახრილი, როცა ბიჭებმა ანკეები წყლიდან ამოიღეს. ბევრჯერ უთევზავინათ აქ. ხან ბევრი დაუჭერიათ, ხან — უფრო ცტა, მაგრამ ყოველთვის კმაყოფილნი

„ინტაე რას ინამს ვაგა?“
ამის გაფიქრებულა შოსწრო გოგომ,
რომ ვაგა მისკენ მიბრუნდა და ვედრო
გაუწოდდა:

— ჰუსიკი, — უთხრა მან სრულიად
სერიოზულად, — წაიღე შინი!..

— ყველა? — ჰკითხა გოგომ და სე-
ლფეი უმიზნად ააფათურა.

— ჰო, ყველა!

— არა... არ მინდა ყველა... —
დაინანა გოგი და გაკვირვებისაგან თვა-
ლებიგამოთვარკულულ ჯოტის გადასხდა.

— წაიღე-მეთქი — შეუწყრა ვაგა და
ძალისხალად შეაჩერა ვედრო. მერე ძა-
ვის გირგალი გამოართვა და ჯოტის
მიუბრუნდა:

— წაიღე, ლოჭოვ...
ბიჭები წაიღენ. დაბნეული გოგი კი
რეტდასხმულივით იდგა და ფეხის გა-
დადგმა ვერ მოუხერხებინა.

— სულელი ხარ, — უთხრა ჯოტომ
ვაგას, როცა გოგის დაცილდნენ, —
წყალმა კინადამ დაგახრჩო, თვეში კი
სხვას გაატანე...
— ნუ ყებობ, ლოჭოვ, — შეუღრინა
ვაგამ, — ჰუსიკას ყოველთვის შეტი
უნდა მიეცეთ... ხომ იცი, მამა მოყვია...
დღდა ავდა. სარჩენი კი ოთხი სული
ჰყავს.

— ნუ ყებობ, ლოჭოვ, — შეუღრინა
ვაგამ, — ჰუსიკას ყოველთვის შეტი
უნდა მიეცეთ... ხომ იცი, მამა მოყვია...
დღდა ავდა. სარჩენი კი ოთხი სული
ჰყავს.

ვაგამ მიხვდა ერთ ადგილზე გამემ-
ბული გოგისაგან და გაუღიმა, სათრედ
კეთილი და თბილი იყო ეს ღიმილი.

წასულან შინ. დღეს კი სამად სამი ცა-
ლი, თუმცა საკმაოდ მოხრდილი წვერა
მოჰყოლიდა ანეკსებს.

ჯოტო ვერ ისვენებდა. ერთი ლიფსი-
ტაც ვერ დაიჭირა. ხირწყამხდელ იჯდა.

— შენ გენაცვალე, — იძახდა იგი, —
ნამდვილი მეთევზეები ვართ, ძმაო, ნამ-
დვილი...

ვაგას ეღიმიებოდა მის სიტყვებზე, გო-
გი კი თავდახრილი ახვევდა სველ ძაფს
და ფიქრობდა: — „ცოტაა“.

ვაგამ ვედრო ნახევარდღე აავსო
წყლით და თევზები შიგ ჩაყარა — ბევ-
რი გამოჩნდებოდა.

მერე ბიჭებმა გუდა-ნაბადი წამოკრი-
ფეს და შინისაკენ გაუდგნენ გზას.

ბილიკი წინანდებურად ლაფიანი
იყო, ოღონდ ახლა ლაფი ოდნავ თბილი
იჩვენოდა. სადღაც, ბუნების სიღრმეში,
მამის ბარტყი გულისწამებულად წრია-
ნებდა, ვაგამით ყოყნებდნენ დაყაყუბი
ბუჩქებშორის ჩამდგარ გუბებში.

გოგი კვლავ უკან მიიბრუნებდა. ახლა
მას ხელში ძაფის სველი გორგალი ეჭი-
რა მსოლიდ.

„ შეიძლება ვაგამ სულაც არ მოგვეცეს
თევზი, — ფიქრობდა ის, — განა ერთ-
ხელ დავეუბრებოთ ვართ ცარიელზე? გვე-
ტყვის — ამის გაყფა არ ღირს, მიჭე-
ბით, — და შინისაკენ გაუყვება. რას
დააკლებ? ის ისეთი დღიერიცა და
უხიავი! პაპიროს ეწვეა, დიდაცობს
კიდევ“.

მერეცა, როგორ უნდოდა გოგის —
ლღიანად ჩაგარდნილი დიდისათვის ნე-
ლიდ თვეში მიეღებოდა...

აი, ბიჭებმა მალალი მიწყაირილი გა-
დაიარეს. აქ მათი გზები იყრებოდა. ვაგა
და ჯოტო პირდაპირ წავლენ, გოგი კი
მხარმარჯვნივ გადაუხვევს, ქვესადგუ-
რისკენ, — იქვე ახლოს ცხოვრობს.

აღმაინის სხეულის წინა გაშლემებით იც-
ვლება. ცეცხის ვარდა, რაც წონის ცვალებ-
ლობის ცნობილი და შიჯარი მიწვია, სხე-
ულის წინავე მრავალი სხვა, ერთის შეხედ-
ვით შეუფერხველი, მარჯვნივ მოქმედებს.

ამას პარეფენდ 800 წლის წინა შაქტია
უურადლება იტალიელმა შეენიერმა სანკტო-
რიუსმა. იგი საათობით იქნა უშველდებელ
ხასწორზე და განუწყვეტილად აღდგენდა
თვალს წონის ცვალებადობას. ამ ცდების
შედეგები აღწერა ვასილიკა იყო, რომ შის
ლაზაროტარიაში ხალხმა იწყო დენა, —
უველას სურდა თავის თვალში ცხელა გა-
მოიწინებდა შენაწი, რომელიც ზღე მწახველ-
ლთა აფარწინ ეღებოდა წინაში. წონის
ცვალებადობა მართლაც რომ შესაძლებელი იყო:
სანკტორიუსი ერთ ღამის განმავლობაში ოთ-
ქმის კლოცამა წინას ჰყოცავდა.

რამა ამის სადღეობობა?
სუნთქვის შედეგად ორგანიზმი ენახვადი
შედის. ეს, ცხადია, წონის ვარდას გამოიწ-
ვევდა, რომ პარალელურად ორგანიზმთან
ნახშირორთქვის გამოყოფა არ ხდებოდა.
ორგანიზმთან რომ ამდენი ნახშირორთქვი
გამოყოფოდა, რამდენიც ენახვადი შედის,
მისმც ეს წინაზე არ იმოქმედებდა. ბიჯამ
საქმე იმისა, რომ ნახშირორთქვი ორგანი-
ზმთან საათში 3 გრამით მეტი გამოდის, ვე-
დრე ენახვადი შედის. მართა ამ შაქტის გა-
მო, სხეულის წინა დღეობამეში 72 გრამით
იღებოს.

ფოტოგრაფი ერთად კანიც სუნთქავს, თუ-
მცა არა ისე ინტენსიურად. კანის სუნთქვის
გზით ორგანიზმის დანაკარგი უმნიშვნელოა
(დღე-ღამეში 10 გრამი).

ნახშირორთქვის ვარდა, სუნთქვის ორგა-
ნიზმი წულის ორთქლსაც გამოყოფს. მისი
რადონობა დამოკიდებულია ფოტოგრაფის
მოცულობასა და ჰაერის ტენიანობაზე. დღე-
ღამეში კანის უჯრედებს საშუალებით
250-1700 გრამი წყალი გამოყოფა.

ამ ჩვეულებრივ ოდენის დენაზე კი არ
არის ლაპარაკი, არამედ სინტეტის ისეთი გა-
მოყოფავე, რომლის დროსაც კანი მთლად
შრალია ხოლმე.

ფოტოგრაფი და კანის საშუალებით სინტე-
ტის გამოყოფის პარტო ორგანიზმი დღე-ღამეში
500 გრამთან 2 კლოგრამამდე წონას
ჰკარგავს.

ამე სხეულის ნახშირორთქვი პარობებში. ცხელ
კლიმატში, ინტენსიური ფიზიკური დატვირ-
თვის დროს კი, წონის დანაკარგი სწრაფად სა-
ათში 3-4 კლოგრამის შედეგად, დღე-ღამეში
კი 10-15 კლოგრამამდე აღის.

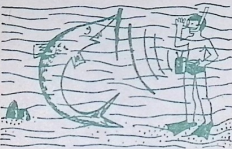
ამრავალ, ადამიანს ორგანიზმის წინა ომ-
დენად მერყეობა, რომ შის უსტო დადგენა
ძალზე ძნელი საქმეა.

თრფა უფრო სიმიღო

ამერიკის ზღვისპირა ქალაქ მაიამიში ინფირმებმა გამოსცადეს ზვიგენების დასაფრთხობი აპარატი. ელექტრომაგნიტური ტალღების გენერატორი, წონით ერთი კილოგრამი, მკურნაობის ან აქვალანვისტის ქმარაზე მაგრდება. ამუშავებულ „ზვიგენდამფრთხობის“ ვერც ერთი მტაცებელი თევზი ვერ ეპარება 26 მეტრზე ახლო.

ლომის ბრღვევინა — ერთ მოწინააღმდეგე

ზომაკში მისულ კაცს, რა თქმა უნდა, ძალიან სურს, ვაიკონოს ლომის ბრღვევინა, სპილოს უყრილი, მაიონუნს წიკვინ... მაგრამ, შეიძლება იმ დროისთვის ზომაკის ბინადარი ახალი გამომძიარი იუნგ და ამიტომ მზას არ იღებდნენ. რა ქნას კაცმა, ხომ ვერ დაიკადს, სანამ მხეცებს მოშვიდე-

ბათი მიუხედავად ამისა, დამთავლიერებელი გულგაღლილი მაინც არ წავა მზის: საქმარისა, ზომაკში დადგმულ შესასკალურ უსოში ერთი მონტა ჩაუშვას, რომ, რომელიც წენება, იმ ნადირის ხმა მოისმინოს, — ლომის ბრღვევა იქნება ეს, ტურის კვილი თუ სხვა. კიპატუნის ზომაკში მოწყობილი ავტომატური ზედმიწევნით გამოსცემილ ქუნგლების ლამაზულ ხმებს. ამის მისაღწევად ცოტა ოფლი როდ დვარკის ნატურალისტებმა. ისინი დადიოდნენ შუაგულ ქუნგლებში, მრავალი საათი გაუნძერვდნენ იხსნდნენ სავანების შალდ ბალენებში, წყალბატევიების ახლო ბუჩქნარებში, რათა მავანი ტოლონის ფირზე ჩაენერათ უველა ვარეული ცხოველის ხმა.

ლონიარი სკოლაში

საოცარი ღონე აქვთ ქამა-სკოლებს. და ეს რომ ასეა, ამასწინადელმა ერთმა ზემთხვევამაც დაამტკიცა. აღტკის ერთ-ერთი საბჭოთა მეურნეობაში 1952 წელს ბეტონის იატაკიანი სახელოსნო ააშენეს. და აი, ზარუნა, სახელოსნოში მომუშავეებმა შეამჩნიეს, რომ ტრანსპორტატორის გვერდით ბეტონის ვაიზარა: მეორე დღეს მზარის უფრო ვაიზარდა, მესამე დღეს — კიდევ უფრო, თანაც იატაკის ვაზარული ნაწილი მაღლა ამოიწივია. მუშებმა თქვეს: ერთი ვაიკონო, რა „იღუპალი“ ძალია მზარავს და მაღლა სწევს ბეტონსო. აღმოჩნდა, რომ ბეტონში, მიწიდან 15 სანტიმეტრის სიმაღლეზე, ორი ქამა-სკო ალმოზრდილიყო. ჩანს, მოსწყინდათ იატაკებზე თორმეტი წლის ბატონობა და „გადანწყვიტეს“, ძალით მოეპოვებინათ თავისუფლება. ორივე სკოის წონა 820 გრამი აღმოჩნდა.

თავისპირა ბიწისწამი

კაპიტალისტურ ქვეყნებში წივის ბაზარზე ძალიან პოპულარულია სხვადასხვა სხებელმანქანელები, სადაც მოთხოვნილია, „რა გზით შეიძლება ვამდიდრება“, „რაოკო რა ვაძლები მილიონერი“...

ეტყობა, ამ სახის ლიტერატურის ერთ-ერთი უველურ თავგამოდებელი მკითხველი იყო ვინმე პოლანდიელი — ველისიძეების შემეფთებელი სახელოსნოს მებატონე. იმ პირობით, რომ ველისიძეების მეტი რაოდენობა უყოფილიყო შესაკეთებელი და მისი სახელოსნოს კლიენტურა გაზრდილიყო, იგი თურმე გზებზე სესეკულურად ჰქარდა ლურსმნებს, მაგრამ პოლიციამ ამ ბიწისმენეს დანაშაულზე წასწრო და ციხეში უქარათაი.

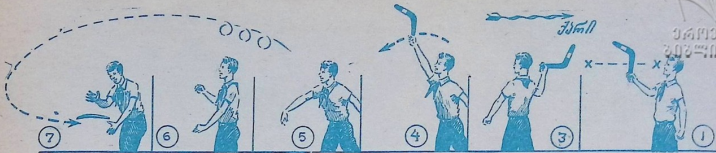
გარეკანის პირველ გვერდზე — „მზამა“, მხატვარი ნანა მისხვიძე.

რედაქტორი ბაბულია შვილია
სარედაქციო კოლეგია: შვილიშვი ბიკიძე, შოთა ბაბულია, ნოდარ მუხარბანიძე, ჯუაშვილი ქაბახაძე, ნიკოლოზ კლდინიანი, შოთა ლეგანიძე, ზურაბ ლეგანიძე (პ/პ. მდივანი), მარკიანოვი, თენგიზ სახსონაძე, ბაიროს ფრცხიანი (სამხატვრო რედ.), გიორგი შატბერაშვილი.

გვენი მხამარია: ახალი, პლასტიკის 81 ტელეფონი; რედაქციის — 3-17-78 სატელეფონი — 5-07-43

„ПIONEER“, из грузинского языка. Адрес редакции: Тбилиси, пр. Плеханова, 91. გამოცემლობა წაყალიბდა: 06676 ტრ. 40.000. პირ. ფრა. ჩაღღ. 41/3, ფა. ფრა. ჩაღღ. 2. ზელონურ. დასამ. 23/IV-65 წ. სტამბის შეჯ. 1183. გამოც. შეჯ. 310. საქ. ფ. ცეს. გამოცემლობის სტამბ. M: რედაქციის უფროსი მანანელი ავტორებს არ უბრუნდება.

ფასი 20 კაპიტი

ხეშნა

ჩვენი უფრანლის მეოთხე ხომერში აღწერილი იყო ბუმერანგი და მისი დასწავლების წესები. ამჟერად გვაჯაზობთ ბუმერანგის სროლის წესებს, მაჯამ უნდა ვასკოდელო შემდეგი:

1. ბუმერანგის სროლა შეიძლება მხოლოდ და მინორჩე (პე, სკადიონზე) და, უფრო სახურველია, — ქალაქარეთ, სადც არ არის საცხოვრებელი ნაგებობანი და ხალხი.

2. იმისდა მიუხედავად, თუ რამდენი სპორტსმენი მონაწილეობს ბუმერანგის ტურცნაში, ერთდროულად ჰაერში მხოლოდ ერთი ბუმერანგი უნდა შემდეგავდეს.

3. ახალბედების წყრონა უნდა წარმოებდეს წყრონ ამინდში. ბუმერანგის ტურცნა შეიძლება მხოლოდ ქარის საწინააღდეგოდ. მონაწილენი და მაყურებლები უნდა იდგნენ ახალბედს ისტრან ბუმერანგის ამ დროს მოვადანზე ხიარული არ შემდეგან.

პირველ ნახატზე ჩანს, თუ როგორ უნდა იდგას მტეორცნელი, ხოლო მეორეზე — როგორ უნდა ეტაროს მას ბუმერანგი (სამი თითი). ბუმერანგის ვრძელი ფრონა მისი სროლა წინ, მისი ბრტეული მხარე — მარჯვნივ, ხოლო ამოხურველი — მარცხნივ. მე-5 ნახატზე ნაჩვენებია ტურცნის დასწავლის. ამ დროს მტეორცნელის ზედატანი შემრუნებულა მარჯვნივ, მარჯვე-

ნა მკლავი იდაყუვია მოხრილი და ბუმერანგი ვადანიალია უჯან, ზუსტად ვერტკალურ მდგომარეობაში. ამ მდგომარეობიდან მტეორცნელის მკლავი, თანდათანობით აჩქარებითი მოძრაობს წინ და ზევით (ნახ. 6).

4. ტურცნის უჯანსკელ მომენტში საჭიროა ბუმერანგის თვანეობითი ძლიერი ბრუნვა ვერტკალურ სიბრტეში (ნახ. 6).

5. ამ ბრუნვზე, დამოკიდებულა ბუმერანგის შემდეგი-ში ვრძელი ჰაერში. ბუმერანგის ბრუნვის სისწრაფე ჰაერში უნდა შეესაბამებოდეს მისი ტურცნის სიძლიერეს. მაჯრამ ამის მიღწევა არც თუ ისე იოლია. თვედამირველდ უნდა ეცადოთ ბუმერანგს სწრაფი და ძლიერი ბრუნვა მინეობითი ერთი თითით და ტურცნითო ოდნე ძლიერად. მას შემდეგ, როცა დავუღლებით ბუმერანგისაბოის ბრუნვის მინეობის ცველა თითებითა და მთელი ხელთა, შეგძლიათ იგი ხელს უფრო მეტად და მეტი ძალით ტურცნითო.

მოვეყანე რამდენიმე ტიპოვრი შემდეგს, რაც ახალბედებს მოსლით ხილდე პირველი ტურცნების დროს:

1. მკლავის მოქნევის დროს და ტურცნის დასწავისში ბუმერანგი არ იმყოფება ვერტკალურ მდგომარეობაში და, ამის გამო, იგი ეცემა ახლოს. მარჯვნივ ამ მარცხნივ.

2. მოქნეული მკლავი მხარე ვადავლებითი არ მოძრაობს

ვერტკალურად და ჰაერში ხაზავს წრეს. ისე როგორც ეს ხილვა ქვის სროლის დროს — მარჯვნიდან (ნახ. 6).

3. ბუმერანგის ტურცნის უჯანსკელ მომენტში ახალბედა ვერ ახერხებს მინეობის მას სჭირო, ინერციული ბრუნვა, რის გამოც ბუმერანგი ხსხტად ბრუნავს ჰაერში და, როგორც წესი, მტეორცნელს უჯან არ უბრუნებულა.

4. ბოლის, როცა ტურცნა სწორად შესრულდება, — თავდაპირველად ბუმერანგი მიფრინავს პირდაპირ და ბრუნავს ვერტკალურ სიბრტეში, რამ-

დენიმე ხნის შემდეგ იცა იხრება და თანდათან მარცხნივ უხევს. ამ დროს იგი მაღლა ავარტება და, მოხაზავს რა მარცხნივ, 20-30 მეტრ სიმაღლეზე აივრება. ამის შემდეგ ბუმერანგი თანდათან უმატებს ბრუნვის სისწრაფეს, იწვება გვერდზე, მისი ხაზავს ვანერტკალს და უჯან უბრუნებულა მსროლელს (ნახ. 7).

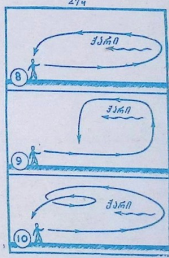
ბუმერანგი ქროლის უჯანსკელ ფაზაში თანდათან ანელებს წინ ხელს, ხოლო მისი ბრუნვის სისწრაფე იზრდება.

მე-8 და მე-9 ნახატებზე სქემატურად ვამოსახულია ბუმერანგის ფრენა ჰაერში საათის ისრის საწინააღმდეგო მიმართულებითი მოძრაობის ტურცნის სიბრტეში. ფრენის დასასრულს (თუ ტურცნა სწორად

შესრულდა) ბუმერანგი უბრუნდება მტეორცნელს და სწრაფი ბრუნვით ნელა ეშვება მასთან. შეიძლება მისი ხელში დატეობა (ნახ. 7). მაჯრამ ამ დროს საჭიროა სიფრთხილად, არ უნდა ეცადოთ დაბრტეობა ბუმერანგი, როცა ის წინ ქროვდება ვანავრძობს.

არ შეიძლება ბუმერანგის ტურცნა მოძრაობის ტურცნად, „სიბრტეში“, ისე როგორც ამას აკეთებენ ბრტეული ქვის წყროვში სროლის დროს, — იმიტომ, რომ ასეთი ტურცნისას ბუმერანგი ვაეყოფება მარცხეთ ხათის ისრის საწინააღმდეგო მიმართულებით ვერტკალურ სიბრტეში, სწრაფად აივრება მაღლა, 30-50 მეტრის სიმაღლეზე და შემდეგ ვერტკალურ ბრუნვით, ძლიერი ძალით ენარცება მიწას. ასეთი ტურცნა სახიფათოა ახლო მეყოფათვის (ნახ. 10).

ბუმერანგის ტურცნა მარტო ვართობა როლია, — სპორტის ეს ახალი და საინტერესო სახეობა ანეთარტბ ძალას, მოძრაობის კოორდინაციას და ფეალის სოზუსტბ.

მ. ჯ. ა. ხ. ი.
მხატვარი
გურამ გელაშვილი

გ. ო. წ. ა. ლ. ბ. ი. ს. ლ. ბ.
მხატვარი კ. ვალდემარევიძე

გ. ა. ლ. ბ. ი. ს. ლ. ბ.
მხატვარი კ. ივანოვიჩი

